

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2019

Lucie Klementová

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

**Rizikové sporty mládeže v kontextu sociálních sítí jako rizikový faktor ovlivňující
chování dospívajících**

Bakalářská práce

Autor: Lucie Klementová
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální patologie a prevence
Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Bělík, Ph.D.
Oponent práce: PhDr. Stanislav Pelcák, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Lucie Klementová

Studium: P16K0347

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Název bakalářské práce: **Rizikové sporty mládeže v kontextu sociálních sítí jako rizikový faktor ovlivňující chování dospívajících**

Název bakalářské práce AJ: The risk sport of youths in a context of social networks as a risk factor affecting a behavior of adults

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá problematikou internetových sociálních sítí ve vztahu k dospívajícím osobám. Právě prostřednictvím internetu a sociálních sítí se takto rozšířil adrenalinový sport, jehož výrazným zástupcem je free running a parkour, tedy běh s akrobatickými prvky a běh přes překážky prováděný v jakémkoliv venkovním prostředí. Vyznavači nového trendu těchto rizikových sportů, zejména parkouru bývají proti seriózním soutěžím. V rámci natáčení videa pro sociální sítě neváhají riskovat své zdraví či vstoupit na cizí pozemek. Práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry se nechávají dospívající ovlivňovat sociálními sítěmi ve svém chování a zda si uvědomují riziko, které s sebou tento typ adrenalinových sportů nese. Jako výzkumnou metodu jsme zvolili dotazníkové šetření, jehož respondenty jsou žáci druhého stupně základní školy.

ČAČKA, Otto. Psychologie dítěte. Vyd. 2. Tišnov: Sursum, 1996. SBN 80- 85799-03-0.

ČERMÁK, Ivo., NAVRÁTIL, Marek. Vliv virtuální reality na psychiku jedince.

Československá psychologie: Časopis pro psychologickou teorii a praxi, 1997, č. 1, s.5565.

HYBNER, Milan, Tomáš TARAN a Tomáš ZONYGA. Parkour a freerunning. 1. Praha:

Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0241-9. NEGROPONTE, Nicholas. Digitální svět. [z anglického originálu přeložil Petr Koubský]. 1. vyd. Praha : ŠMAHEL, David. Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. 2003. Vyd. Praha: TRITON, 2003. 158 s.

Psychologická setkávání, sv. 6 ISBN 80-7254-360-1. VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie - dětství a dospívání. II. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-264-2153-1.

Garantující pracoviště: Katedra sociální patologie a sociologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Bělík, Ph.D.

Oponent: PhDr. Stanislav Pelcák, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 22. 1. 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce doc. PhDr. Václava Bělíka, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Lucie Klementová

Poděkování

Touto cestou děkuji vedoucímu práce doc. PhDr. Václavu Bělíkovi, Ph.D. za cenné rady, odborné vedení a pomoc při vypracování mé bakalářské práce.

Anotace

KLEMENTOVÁ, Lucie. *Rizikové sporty mládeže v kontextu sociálních sítí jako rizikový faktor ovlivňující chování dospívajících*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 55 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá problematikou internetových sociálních sítí ve vztahu k dospívajícím osobám. Právě prostřednictvím internetu a sociálních sítí se takto rozšířil adrenalinový sport, jehož výrazným zástupcem je freerunning a parkour, tedy běh s akrobatickými prvky a běh přes překážky prováděný v jakémkoliv venkovním prostředí. Vyznavači nového trendu těchto rizikových sportů, zejména parkouru bývají proti seriózním soutěžím. V rámci natáčení videa pro sociální sítě neváhají riskovat své zdraví či vstoupit na cizí pozemek. Práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry se nechávají dospívající ovlivňovat sociálními sítěmi ve svém chování a zda si uvědomují riziko, které s sebou tento typ adrenalinových sportů nese. Jako výzkumnou metodu jsme zvolili dotazníkové šetření, jehož respondenty jsou žáci druhého stupně základní školy.

Klíčová slova: dospívání, mládež, sociální sítě, Instagram, Facebook, YouTube, online komunikace, problémové chování, rizikové sporty, freerunning, parkour

Annotation

KLEMENTOVÁ, Lucie. *The risk sport of youths in a context of social networks as a risk factor affecting a behavior of adults*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 55 s. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor thesis follows up the issue of internet social networks in relation to teenagers. Just through internet and social networks adrenalin sport has been spread, which is represented mainly by free running and parkour, it means outside run with acrobatic elements and run over obstacles implemented in any outdoor place. Fans of these new risky sports, especially parkour, are usually against serious competitions. During making spots they don't hesitate to take a risk of their lives or to enter other people's estates. The aim of the thesis is to find out to which measure teenagers with their behavior are affected by social networks and if they how big risk these adrenalin sports carry with. As research method I have chosen questionnaire survey and respondents are pupils from second degree of primary school.

Keywords: adolescence – youth – social networks – Instagram - Facebook - YouTube - online communication – problém behavior- risky sports – freerunning - parkour

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:.....

Podpis studenta:.....

Obsah

Úvod	7
1 Vybrané psychosociální problémy mládeže v období dospívání	9
1.1 Biologické a psychické změny.....	10
1.2 Sociální změny a vztahy s vrstevníky.....	10
1.3 Rozvoj vlastní identity.....	12
1.4 Rizikové chování v pubertě.....	13
1.5 Vymezení pojmu rizikové chování.....	13
2 Současné fenomény sociálních sítí	16
2.1 Nejčastěji používané sociální sítě.....	16
2.2 Rizika chování na sociálních sítích.....	21
2.3 Legislativní vymezení chování na sociálních sítích.....	23
2.4 Aktuální výzkumy dětí a mládeže v online prostředí.....	24
3 Rizikové a extrémní sporty	26
4 Pohled dospívajících na rizikové sporty, jejich zkušenosti a prezentace na sociálních sítích	30
4.1 Vymezení použité metodologie zkoumání	31
4.2 Prezentace výsledků zkoumání.....	32
4.3 Porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami.....	48
Závěr	54
Seznam použité literatury	56
Seznam obrázků, tabulek a grafů	59
Příloha	61

Úvod

Sociální sítě a internet jsou fenoménem této doby. Jejich přítomnost nás provází takřka na každém kroku a svět online a offline se vzájemně propojil. Tento trend má výrazný vliv na komunikaci mezi lidmi, vzájemnou interakci a způsob trávení volného času. Tato práce si klade za cíl zjistit, jak velkou roli hrají sociální sítě ve světě pubescentů a do jaké míry je tento svět zpřístupněn rodičům. Představím témata, jež jsou pro dospívající lákavá, a proto je nejčastěji vyhledávají na internetu. Do trojice nejvyhledávanějších videí patří sporty včetně extrémních. V textu se zaměřím i na spojení těchto dvou pojmů, uvedu příklady, kde je patrná vzájemnost sociálních sítí a moderního trendu v pohybu, kterým je parkour a freerunning.

Práce je rozdělena na tři hlavní části. V první se pokusím přiblížit a popsat děje probíhající v těle dospívajícího jedince. Poukážu na velmi citlivé a pro všechny strany náročné období puberty. Hledání vlastního já, životního směru a formování osobnosti, to vše se děje za přítomnosti, někdy, velmi trpělivých rodičů, a rovněž za přítomnosti kamarádů a vrstevnických skupin. Právě jejich vliv v období puberty sílí a může se stát prediktorem pro rizikové chování.

Druhá část popisuje aktuální trendy ve světě online komunikace. Přiblížím nejpoužívanější sociální sítě žáků vybraných základních škol, porovnáám je s popularitou sociální sítí ve světě. Jelikož i pro virtuální svět platí pravidla a zákony jako kdekoliv jinde, nechybí ani kapitola mapující legislativní vymezení chování v prostředí internetu.

Mnohokrát se zde objevuje spojení rizikových sportů s parkourem a freerunningem, ale je to tak správně? Je skutečně tento sport rizikový a společnost na něj takto pohlíží? Parkour a freerunning jsou jako každý jiný sport o dřině, disciplíně a zodpovědnosti vůči sobě samému. Tak jako hry mají svá pravidla, i parkour je má, včetně kodexu, který je o vzájemné pomoci a respektování svého okolí. Ačkoliv je idea parkouru o zdolávání překážek v městském prostředí i v osobním životě, vždy se najdou jedinci, kteří tuto aktivitu uchopí po svém. Vzájemná propojenost mezi sociálními sítěmi a parkourem či freerunningem je silná. Traceuři sdílí svá videa, která si získávají velký počet příznivců. Číslo zhlédnutí jsou vysoká nejen ve světě, ale i u nás. Bohužel, publikovaná videa nejsou pouze o krásách tohoto sportu. Objevují se mezi nimi i takové, které zachycují konflikty se společností, respektive s těmi, kteří nemají pochopení pro tuto novodobou aktivitu.

Výzkumná část prezentuje výsledky získané dotazníkovým šetřením u žáků 8. a 9. tříd pardubických základních škol. Všechna získaná data byla zpracována do grafického znázornění

a upřesněna doplňujícími komentáři. Následující text poukáže na dravost mládí, na chuť dětí a dospívajících sportovat, zkusit nové věci a tyto zkušenosti sdílet se svým okolím. Dnes tedy prioritně prostřednictvím sociálních sítí.

1 Vybrané psychosociální problémy mládeže v období dospívání

Období dospívání patří k velmi náročné a zároveň dlouhé etapě v životě jedince. Dospívající mají tendence se rychle zbavit všeho, co je spojuje s dětstvím a touží se stát uznávanou součástí světa dospělých. Dospívání lze interpretovat různě podle zvolené teorie. Psychoanalýza podle Freuda zdůrazňovala význam pohlavního dozrávání a nastupující aktivitu v oblasti sexu. Blatný (2016) uvádí, že cílem je překonání závislosti na rodičích, z pohledu klasické psychoanalýzy hlavně vazby sexuálního charakteru. Je zřejmá i určitá proměna v samotném charakteru erotických vztahů: dospívající je méně egocentrický, snaží se partnerovi také něco poskytovat.

Autorem teorie o psychosociálním vývoji byl psychoanalytik a antropolog Erik H. Erikson, který popsal teorii osmi věků člověka, tedy životní fáze z hlediska vývojového úkolu i možných riziky jeho nenaplnění. „Období dospívání je podle něho charakteristické hledáním vlastní identity, bojem s nejistotou a pochybnosti o sobě samém, o své pozici ve společnosti.“ (Vágnerová, 2012, s. 368-369).

Albert Bandura popsal teorii sociálního učení, kde je kladen důraz na „využití možnosti rozvíjet určité schopnosti a dovednosti, které jsou považovány právě v období dospívání za důležité. Každá společnost má nějaká očekávání a na dospívající vytváří tlak, aby se chovali v souladu s nimi. Dospívající získává nové role a mnohé z dřívějších se ve svém obsahu mění.“ (Vágnerová, 2012, s. 369).

Z hlediska biologického vývoje je období dospívání následovně členěno:

- a) Ranná adolescence (starší školní věk v rozmezí 12 až 15 roku), jenž je následovně dělen:
- fáze prepuberty začíná prvními známkami pohlavního dospívání. Objevují se první sekundární pohlavní znaky a dochází k mírnému zrychlení tělesného růstu (délka trvání této první fáze je věk 11 – 13 let);
  - fáze vlastní puberty nastupuje po dokončení prepuberty a trvá až do dosažení reprodukční schopnosti, (období je vymezeno věkovou hranicí 13 – 15 let);
- b) Pozdní adolescence (věk 15 – 22 let) je období, v němž je dokončován tělesný růst a je dosaženo plné reprodukční zralosti. „Rychle se mění i postavení jedince ve společnosti – došlo k přechodu ze základní školy do učebního poměru na střední školu, začínají častější a hlubší erotické vztahy, mění se sebepojetí.“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 143).

1.1 Biologické a psychické změny

V těle probíhá řada náročných procesů a změn. Produkce hormonů způsobuje rozdíly v tělesné stavbě dívek a chlapců. Estrogen tvoří oblé křivky a mužský testosteron prodlužuje končetiny a utváří svalstvo. Změna nastává i ve funkci endokrinního systému. Žlázy s vnitřní sekrecí produkují do těla hormony, které ovlivňují i nervový systém. Dochází k zrání nervové soustavy, což sebou nese emoční labilitu a těkavou pozornost. Na organismus dopadá velká zátěž, s kterou se musí vypořádat jak samotný dospívající jedinec, tak i jeho nejbližší okolí.

Jak již bylo zmíněno, změny neprobíhají jen na úrovni biologické, ale velmi patrné jsou i po stránce psychické. Objevují se nové pudové tendence, emoční labilita. Zcela typickým znakem puberty je tzv. vulkanismus, tedy vnitřní napětí a nejistota, která se projevuje nepředvídatelnými reakcemi, výbuchy vzteku, pláče. Ve vyspělé formě nastupuje formálně abstraktní myšlení, které již není ničím vázáno. Myšlení je rychlé a tvořivé. Veškeré přijaté informace analyzuje se svými poznatky a objevuje se kritičnost. V tomto věku již rodiče padají z pověstného piedestalu, jelikož jedinec si již tvoří vlastní úsudek.

Uvedené změny, somatické, psychické a sociální probíhají současně, ale zároveň nezávisle na sobě. „Mnohé děti, které nevykazují dosud žádné změny pohlavního zrání, začínají myslet již vyspělým, abstraktním způsobem, a začínají být proto také kritické vůči druhým a vůči sobě, jak je to charakteristické pro dospívání. Naopak jiní jedinci, u kterých už zřetelně začalo pohlavní dospívání, jsou stále ještě emočně, intelektuálně dětinští.“ (Langmeier et. al, 2006, s. 143) Nemohu opomenout zmínit odlišnost mezi chlapeckou a dívčí pubertou a přístupů rodiny a učitelů. Na tento rozdíl poukazuje Dolejš, zatímco puberta u chlapců vyvolává zpravidla pozitivní odezvu u dospělých, tak v případě dívek je tomu naopak. Zde společnost reaguje opačně, na dívky nahlíží jako na naivní a nezkušené, což může mít na precitlivělou duši pubescenta negativní dopad v podobě přehnané sebekritiky (2012, s. 127 - 129).

1.2 Sociální změny a vztahy s vrstevníky

Puberta způsobuje dramatické změny na všech úrovních lidského vývoje, tedy i v oblasti sociální. Pro období mladší adolescence je zcela typická kritika dospělých a netolerance. Jedinci nejsou schopni kompromisu, uznávají pouze svou pravdu a ideály. Schopnost tolerovat chyby dospělých se objevuje až v pozdní adolescenci, tedy ve věku mezi 15 – 22 let. Pubescent má svá pravidla, vyžaduje smysl pro spravedlnost a zároveň vyžaduje rovnoprávnost. Nadřazenost autority je schopen uzнат pouze tehdy, že si to dotyčný opravdu

zaslouží a nehraje roli, zda se jedná o učitele či rodiče. Rozhodnutí dospělých nebere již jako samozřejmost, ale přemýšlí o možnostech, což je způsobeno rozvojem kognitivních procesů. „Přibližně od 12. roku se rozvíjí abstraktní myšlení, schopnost konceptualizace a zobecňování symbolů verbálních i neverbálních, operace s abstraktními pojmy, kombinační schopnosti, hledání alternativních cest k řešení problému (divergentní myšlení), hypotetické myšlení“ (Žaloudíková, 2019). Zcela typickým projevem dospívání ve fázi střední adolescence je dohadování s autoritou. Vágnerová doplňuje, že se nejedná o útok na autoritu za účelem její likvidace, ale aby se jí sám stal. Tím, že dospělý dokáže úspěšně oponovat a argumentovat, dosahuje potřebného pocitu jistoty, že se jim může vyrovnat (2014, s. 395). Ke změně vztahu dochází i na úrovni mezi vrstevníky. Vrstevnická skupina je pro dospívající stále důležitější. V tomto období plném změn a životních výzev touží dospívající jedinec po pocitu sounáležitosti, po místě, kde se mu dostane emocionální i sociální podpory, přátelství a prvních lásek. Potřebuje skupinu, kde jsou všichni na stejné úrovni, sdílí stejné myšlenky, názory, mají podobné problémy a společně pomáhají s jejich řešením. Právě v tomto prostředí dochází k výraznému posunu v osamostatnění. Pubescenti si zde trénují vzájemnou interakci, zaujímají životní i názorové postoje. Zatímco u chlapců se hodnotí stabilita ve vrstevnické skupině, u dívek je to především spolehlivost a projev toho, že jsou společenské. Žaloudíková uvádí, že touha být akceptován a mít prestiž je větší především u chlapců. Dívky mají ve svém centru zájmu především otevřenost, komunikaci, sdílení pocitů a upřímnost (2019). Pro obě pohlaví ale platí, že příslušnost k vrstevnické skupině je chrání před požadavky dospělých. Vrstevnickou konformitou označujeme tendence chovat se a razit stejné názory jako ostatní členové party. Ve vznikajících sociálních skupinách se též vytváří nové role, případně se ty stávající mění a rozvíjejí, což se odráží na sebevědomí pubescenta. Mezi nově vzniklé role patří:

- viditelné dospívání na biologické úrovni, kdy jsou patrné sekundární pohlavní znaky (změna hlasu, rozložení podkožního tuku, růst vousů, ochlupení, růst prsou apod.) Tato role je označována za roli dospívajícího.
- Rolí člena party získává jedinec určitou sociální identitu, ztotožňuje se s názory i zásadami dané skupiny
- Role blízkého přítele, která je rolí zásadní a velmi potřebnou. Jedná se o jedince, na kterého se může pubescent polehnout a vždy u něj najde podporu.

Vrstevnícké skupiny jsou potřebné pro získání sociální identity. Přestože pubescenti zvýšeně kritizují své rodiče, stále přetrvává potřeba stabilního domácího zázemí, od kterého se dospívající začíná pomalu odpoutávat. V cestě za jeho dalším směřováním je formován svým okolím a prostředím. Nemalou roli hrají v této životní etapě i volnočasové instituce nabízející různé zájmy či kroužky. Podle Vágnerové ovlivňují jak sociální zařazení pubescenta, tak rozvoj jeho schopností a dovedností. Mohou kompenzovat negativní vliv rodiny i školní neúspěšnosti (2014, s. 396).

1.3 Rozvoj vlastní identity

Druhá životní dekáda je velmi dynamická. Veškeré děje se v ní odehrávají, přináší i formování vlastního já. Pubescent si začíná utvářet vlastní identitu a často si klade otázky jaký je, jaké jsou jeho možnosti, co si o něm druzí myslí. Právě uvědomění si svého já, svých možností a výchozí pozice předurčuje dospívajícímu další cestu do budoucnosti. Sedláčková definuje identitu jako „subjektivní obraz vlastní osobnosti. Faktor, který ovlivňuje veškeré jednání a směřování jedince.“ (Sedláčková, 2009, s. 28) V tomto období pubescent chce, aby jej společnost vnímala pozitivně. Je například kladen velký důraz na zevnějšek a na celkový vzhled, což je způsobeno zvýšenou pozorností na měnící se tělo. Vnímání sebe samého navíc komplikuje zvýšená kritičnost, jež je pro toto období specifická. Emoční labilita a nejistota cestu k sebepoznání komplikuje. Jedinec právě na základě výše uvedeného není schopen například správně posoudit ani svou výšku či hmotnost. Posuzování vlastního já také závisí na aktuálním rozpoložení mysli dospívajícího. Vágnerová (2012) zmiňuje, že důležitou součástí sebepojetí je vztah k sobě samému. Citové prožitky přispívají k sebepoznání, k uvědomění si vlastní specifčnosti a odlišnosti od ostatních. Sebeúcta dospívajícího obsahuje dvě složky: aktuální pocity a bazální sebeúctu, která představuje základ ovlivněný zkušenostmi, jež získal v průběhu svého dosavadního života.

Celý proces rozvoje vlastní identity je citlivý a důležitý navzájem. Dospívající se učí znát či umět odhadnout své schopnosti. Sebedůvěra by se vlastně mohla nazvat i ověřování vlastních hypotéz v praxi. Jedinec se totiž pokouší naplňovat a realizovat představy o sobě samém. „Sebevědomí je sebedůvěra, vědomí vlastní ceny, kvalit a schopností, provázená vírou v úspěšnost budoucích výkonů; přesvědčení, že člověk jedná vhodně. Umožňuje člověku orientovat se ve světě, stabilizovat svou činnost.“ (Sedláčková, 2009, s. 20).

1.4 Rizikové chování v pubertě

Vrstevnická skupina je pro období dospívání zásadní. Jedná se o seskupení jedinců přibližně stejného věku se stejnými problémy, názory a zájmy. Druhá dekáda života jedince přináší postupné osamostatňování, avšak přechod z dítěte závislého na rodičích v samostatného dospělého člověka je velmi náročný a v prvních letech sebou nese i velkou nejistotu. Právě vrstevnické skupiny nabízí jistou oporu v období plném pochyb. Řada autorů (Vágnerová 2012, Holá, 2013, Výrost 2008) poukazují na význam vrstevnické skupiny v období adolescence, kdy slouží jako opora v procesu vytváření individuální identity.

Ztotožnění s konkrétní skupinou či s jednotlivcem může sloužit jako výchovný vzor, a to jak negativní, tak i pozitivní. Se zvyšujícím se odklonem od autorit, rodičů, učitelů a ostatních dospělých se vliv vrstevnické skupiny zvyšuje. Pokud navíc v přecitlivělém období dospívání nepřichází pochopení směrem od rodiny, má takový jedinec potřebu ji hledat u svých vrstevníků. „U dětí frustrovaných nízkou podporou rodiny je pravděpodobné, že potřeba kladného přijetí vrstevnickou skupinou bude silnější, než u dětí s dobrým rodinným zázemím.“ (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 83). A právě role, kterou dospívající ve vrstevnické skupině získá je důležitá a je schopen pro ni hodně udělat i bez ohledu na možná rizika.

Mladší adolescenti, dále osoby s nedostatečným rodinným, sociální či ekonomickým zázemím mají podle Dolejše vliv na častěji projevující se konformitu. Ta rovněž souvisí s některými osobnostními vlastnostmi dospívajícího, zejména s vyšší emoční nevyrovnaností, sugestibilitou, nevhodnou sociální pozicí (2017, s. 29).

1.5 Vymezení pojmu rizikové chování

Rizikovým chováním rozumíme takové jednání, které má negativní dopad na jedince, případně negativním způsobem ohrožuje společnost. Dolejš definuje rizikové chování jako chování jedince nebo skupiny, které zapříčiňuje prokazatelný nárůst sociálních, psychologických, zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, pro jeho okolí a/nebo společnost (2010, s. 9). Podle Miovského tento pojem zahrnuje „rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální, psychologické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí, přičemž ohrožení může být reálné nebo předpokládané.“ (2012, s. 127 - 129). Dále odlišuje pojmy rizikové a riskující chování. První jmenované je takové chování, kde je riziko neuvědomovaným nebo popíraným aspektem chování vedeno jiným motivem. Pro lepší představu lze uvést příklad nechráněného pohlavního

styku mez náhodnými partnery. Riskující chování je charakterizováno plným vědomým rizika, které může být součástí motivačního systému daného chování, například horolezecký výstup v extrémních podmínkách.

Prevenčí rizikového chování a předcházení rozvoje rizik se zabývá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které vydalo Strategii primární prevence 2013 – 2018. Právě v tomto dokumentu uvádí definici rizikového chování následovně: "Pojem rizikové chování zahrnuje rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí. Rizikové chování představuje různé typy chování, které se pohybují na škále od extrémních projevů chování „běžného“ (např. provozování adrenalinových sportů) až po projevy chování na hranici patologie (např. nadměrné užívání alkoholu, cigaret, kofeinu či nelegálních drog, násilí).“ (Strategie primární prevence, 2019).

Formy rizikového chování dle MŠMT:

- Interpersonální agresivní chování – řadíme sem agresí, šikanu, kyberšikanu a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií; dále násilí, intolerance, antisemitismus a další projevy rasové, etnické či národnostní nesnášenlivosti, homofobie
- Delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny
- Záškoláctví a neplnění školních povinností
- Závislostní chování – užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- Rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů
- Rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- Negativní působení sekt
- Sexuální rizikové chování

Dělení forem rizikového chování dle Dolejše:

- (zne)užívání legálních a nelegálních látek;
- kriminalita;
- šikana;
- hostilita a agresivní chování;
- rizikové sexuální aktivity;

- školní problémy a přestupky;
- extremistické, hazardní a sektářské aktivity;
- ostatní formy rizikového chování.

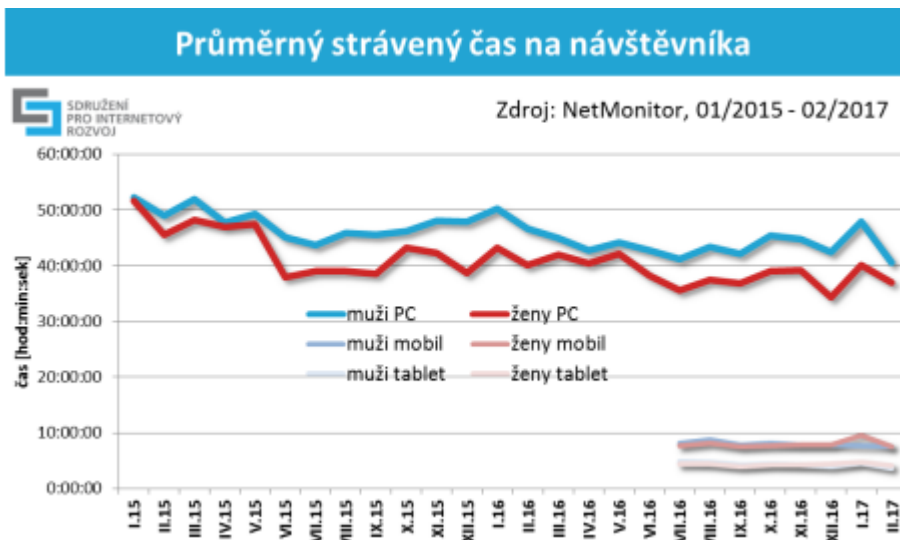
Je patrné, že Dolejš vytvořil dělení do menších skupin. Tento výčet se ale může stále měnit, a to v návaznosti na současnost, kdy se objevují nové trendy, ať už v oblasti rizikových a extrémních sportů, závislostí na nových syntetických drogách či nebezpečného chování v prostředí sociálních sítí (2017, s. 31).

2 Současné fenomény sociálních sítí

Tuto kapitolu si dovolím začít popisem scény z filmu žánru sci-fi, kdy se veškerá komunikace, společné soužití i intimita odehrává prostřednictvím virtuální reality a všech technických vymožeností. Takto daleko naše společnost ještě zdaleka není, ale svět jedniček a nul již tvoří neoddělitelnou součást našich životů, u dospívající mládeže to platí dvojnásob. Současná doba je velmi dynamická, lidé jsou zvyklí si vše okamžitě vyhledat a v tomto rychlém tempu spolu vzájemně i komunikují. V následující kapitole se seznámíme s nejvíce využívanými a populárními sociálními sítěmi současnosti.

2.1 Nejčastěji používané sociální sítě

Svět komunikace se neustále mění a s ním i nároky uživatelů. Sociální sítě se dynamicky vyvíjí a jsou rozšířené po celém světě, který tímto způsobem zároveň „spojuje“. Fungují na základě registrace a poté již umožňují volnou komunikaci, sdílení fotek, videí a statusů mezi „přáteli“, přičemž přítelem může být kdokoliv, komu umožníme přístup k našemu profilu. Profil může být buď veřejný, nebo soukromý. Internet a sociální sítě jsou fenoménem, čemuž odpovídají i výsledky měření návštěvnosti na internetu. Z výroční zprávy NetMonitoru za rok 2016 vyplývá, že internet využívá již 79% české populace ve věku 10+, což je o tři procentní body více než v roce 2015. U mladých lidí ve věku 10 – 24 let je míra penetrace internetu 95%, internetová populace v této věkové skupině již nemá kam růst. Výzkum ukázal i další trend v připojování se k síti, stále větší oblibou chytrých telefonů se zvýšil i počet uživatelů připojující se právě přes tyto přístroje. Prostřednictvím mobilních telefonů se v roce 2016 připojilo necelé dva miliony internetových uživatelů. V počtu strávených hodin vyšel rok 2016 v měření následovně: čeští uživatelé internetu na něm strávili v průměru 22 hodin a 30 minut měsíčně, přičemž z mobilního telefonu tato doba činila 7 hodin a 47 minut (obr. 1).

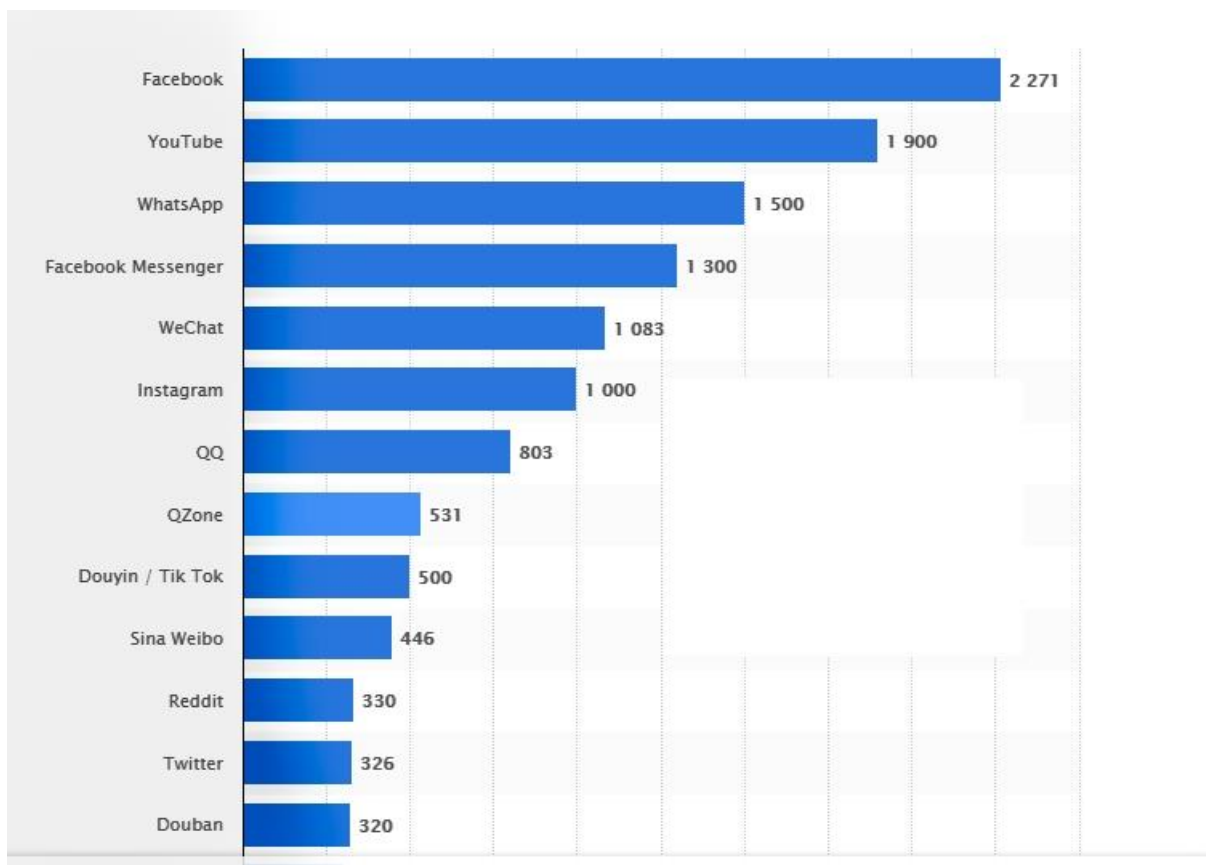

Obr. č. 1: Graf návštěvnosti na internetu (Netmonitor, 2019)

Facebook vs. Instagram

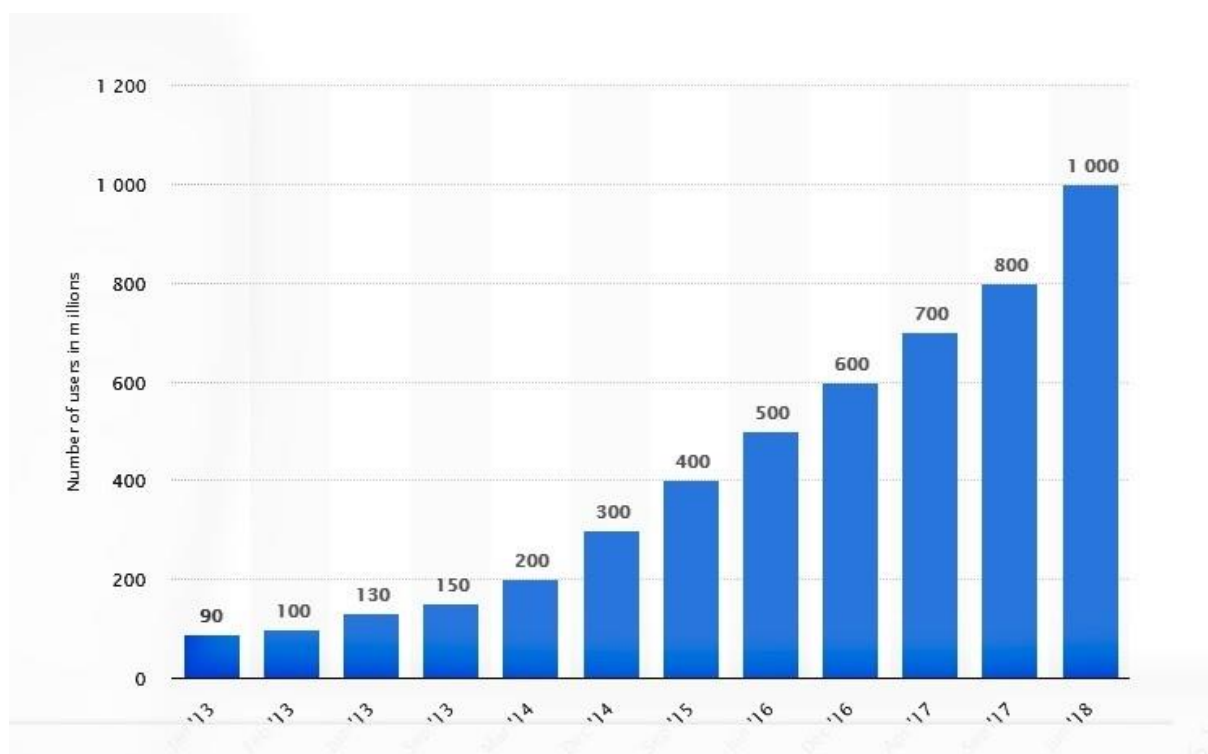
Nyní se zaměříme na dvě sociální sítě patřící pod jednu společnost, Facebook a jeho platformu Instagram. „První jmenovaná sociální síť měla k 31. prosinci 2018 stav aktivních uživatelů na celém světě 2,32 miliardy, jen v Evropě má přes 307 milionů uživatelů a každou sekundu se vytvoří 5 nových profilů.“ (Facebook statistic worldwide, 2019).

Facebook patří k nejpoblárnější síti na celém světě, druhé místo si drží YouTube, na třetím a čtvrtém místě jsou platformy patřící pod Facebook, a to WhatsApp a Facebook messenger. Šestou příčkou si s celkovým počtem 1 miliardy drží Instagram (obr. 2).

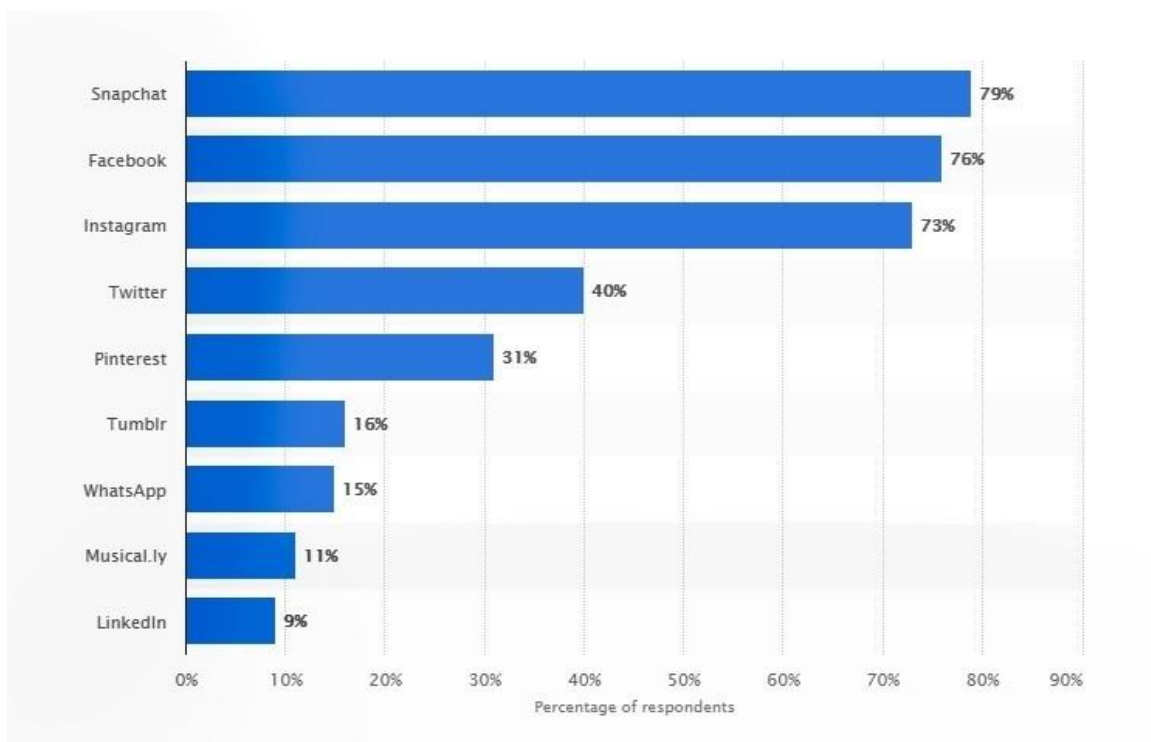
Obr. č. 2. Žebříček nejpopulárnějších sociálních sítí ve světě (Statista, 2019)

Instagram je sociální síť ve formě volně dostupné aplikace pro různé mobilní operační systémy. Svým uživatelům umožňuje velmi snadné sdílení fotografií a videí. Na rozdíl od kanálu YouTube je tato aplikace velmi rychlá a nabízí okamžité reakce. I samotné nahrávání videí, tzv. Instastories, je podstatně snadnější než u kanálu YouTube, kde je zapotřebí mít pro pořízení videí kvalitní techniku. Instagram je fenoménem, který získává stále větší popularitu mezi mladými. Aplikace si od svého spuštění v lednu 2013 získala velkou oblibu. Za necelý rok se počet uživatelů vyšplhal na 9 miliónů. V současnosti má Instagram přes miliardu uživatelů (obr. 3). Z dotazníkového šetření provedeného na čtyřech základních školách vyplývá, že právě Facebook a Instagram patří mezi nejvyužívanější aplikace. Při osobním dotazování při přednáškách jsem zjišťovala, zda jsou uživatelé více aktivní na Facebooku či Instagramu. Adolescenti v tomto případě většinou potvrdili, že mají oba účty, avšak aktivně využívají Instagram, jednak z důvodu, že na Instagramu nemají rodiče, druhým důvodem je tlak společnosti. Většina vrstevníků je na Instagramu, tudíž tento trend respektují i ostatní a účet si aktivují.

Obr. č. 3. Nárůst používání aplikace Instagram ve světě (Statista, 2019)

Trend ve využívání Instagramu pro sdílení příběhů či fotografií potvrzuje i studie provedená mezi teenagery ve Spojených státech k únoru 2017 (obr. 4). Výsledky ukázaly, že „73% respondentů z internetu ve věku 13 až 24 let použilo pro sdílení fotografií přes aplikaci Instagram. I přes dominanci společnosti Snapchat je Facebook stále jedním z nejoblíbenějších sociálních médií a sítí, které využívají teenageři a mladí dospělí ve věku 12 až 24 let v roce 2017. Celkem 76 % respondentů v současné době používá Facebook a následuje používání Instagramu se 73% podílem. Tyto sociální sítě jsou stále častěji navštěvovány prostřednictvím mobilních zařízení. V současné době má 93 % dospívajících ve věku 15-17 let mobilní přístup k internetu prostřednictvím telefonu, tabletu nebo jiného zařízení. V Severní Americe tráví mladí dospělí a mládež ve věku 16-24 let nejvíce času online prostřednictvím mobilních telefonů, více než kterákoli jiná věková skupina, přičemž stráví téměř 200 minut denně na mobilním zařízení.“ (Reach od leading social media..., 2019).

Obr. č. 4. Nejpoužívanější soc. sítě ve světě mezi teenagery (Statista, 2019)

YouTube je největší světový portál pro sdílení videí. Po vyhledávači Google se jedná o druhý největší světový vyhledávač, který je navíc velmi jednoduchý. Uživatel v něm velmi snadno vyhledá video pomocí názvu nebo klíčových slov, stejně tak i vkládání videí je velmi snadné a svá videa může vložit a sdílet prakticky kdokoliv a kdykoliv. Síly těchto dvou největších portálů jsou vzájemně propojeny. YouTube je dceřinou společností Google, která nabízí svým uživatelům propojenost účtů. V praxi to funguje tak, že videa se zobrazují také přímo v Google vyhledávači. Pokud uživatel zadá určitou frázi na Google, vyhledávač mu může nabídnout i video.

Zajímavá fakta o YouTube zmiňuje ve své knize i Janouch, který uvádí, že:

- ✓ „měsíční návštěvnost je více než 1 miliarda samotných uživatelů;
- ✓ uživatelé shlédnou měsíčně 6 miliard hodin videa;
- ✓ každou minutu je na YouTube nahráno 100 hodin videí;
- ✓ YouTube je lokalizováno do 61 jazyků.“ (Janouch, 2017, s. 304).

(Aktualizovaný údaj na wikipedii nyní uvádí již 77 jazyků).

YouTuber „je člověk, který si na YouTube založí vlastní kanál, nahrává na něj videa, kde je sám hlavní postavou, a vybuduje si velké publikum. Díky těmto videím se z YouTubera může

stát stejná celebrita, jako jsou ty největší filmové či hudební hvězdy.“ (Holeček, 2015). YouTuberům a jejich prezentaci rizikových sportů v prostředí sociálních sítí se budu věnovat v kapitole 4, která přibližuje pohled dospívajících na rizikové sporty a jejich prezentaci na sociálních sítích.

2.2 Rizika chování na sociálních sítích

Sociální sítě jsou v popředí, jejich obliba je veliká, jedinci se již v útlém věku učí ovládat veškeré přístroje umožňující online komunikaci a s přibývajícím věkem roste i schopnost zdatně se pohybovat v kyberprostoru. Tato nová otevírající se možnost ale skýtá i mnohá nebezpečí. Pod pojmem riziko si můžeme představit jakýkoliv negativní dopad, který může i nemusí nastat. Jedná se o určitou možnost reálné hrozby. Ševčíková upozorňuje na čtyři typy rizik – komerčního, agresivního, sexuálního a hodnotového rázu, jimž může dítě čelit ve třech odlišných kontextech. Pro lepší znázornění použijeme tabulku (2014).

Typ rizika	Obsah: dítě jako příjemce	Kontakt: dítě jako účastník	Počínání: dítě jako „pachatel“
Komerce	reklama, spam, nabádání k poskytování peněžní podpory	získávání a uchovávání osobních údajů	gambling, nelegální stahování, hackování
Násilí	násilí, nenávistný či děsivý obsah	oběť kyberšikany, online obtěžování či pronásledování	pachatel kyberšikany, online obtěžování či pronásledování
Sexualita	pornografie a jiný sexuálně zraňující obsah	setkávání se s neznámými lidmi z internetu, sexuální zneužívání	vytváření a nahrávání pornografických materiálů
Hodnoty	rasistické a jiné zkreslené, zavádějící informace či rady (např. drogy)	sebepoškozování, přesvědčování a manipulace ze strany druhých	Poskytování (zavádějících) rad např. ohledně hubnutí nebo sebevraždy

Tab. č. 1 Klasifikace online rizik dle Ševčíkové (2014, s. 10)

Sociální sítě jsou o rychlé reakci, o spojování jejich uživatelů a také o zpětných vazbách, které nemusí být vždy pozitivní. Je třeba si uvědomit, že nastavení každé sociální sítě je jiné. Příspěvky, které na ně vkládáme, může vidět buď jen velmi úzký kruh přátel, nebo i přátelé našich přátel a existuje i varianta veřejného profilu, kdy je přístupný komukoliv. Rizikem mohou být i samotné příspěvky uživatelů, které po jediném vložení zůstávají v kyberprostoru. Aplikace Facebook například umožňuje smazání fotografie vložené uživatelem, nicméně pokud vložil jiný uživatel fotku s námi, nemáme možnost ji sami smazat, pouze požádat uživatele o její odstranění.

Samotným rizikem mohou být i jednotlivé vkládané příspěvky. Například fotografie domu a následně aktuální fotka z dovolené může být pozvánkou pro zloděje. Kapitola samo o sobě je nahrávání fotografií, čím bizarnější, tím větší problémy to může způsobit. Fotografie se totiž dají z jednotlivých profilů nasdílet či stáhnout a poté mohou kolovat po internetu a žít svým životem. Z tohoto hlediska je velmi důležité, aby si uživatelé sociálních sítí dobře promysleli, co vložil do kyberprostoru. Děti a mládež jsou v tomto ohledu nejvíce zranitelní, jelikož, jak už bylo v přechodném textu zmíněno, například v období puberty mají zvýšený smysl pro spravedlnost a čest, tudíž neváhají uvést pravdivé informace někomu, koho v kyberprostoru pojali za svého přítele. Citlivé informace v rukou podvodníka poté mohou způsobit značné problémy.

Dalším možným rizikem je kyberšikana, což je šikana prostřednictvím sociálních sítí a internetu. Nejčastější formou kyberšikany je vytvoření fiktivního účtu, který je na jméno poškozené osoby, s cílem ji zesměšnit či ponížit. Největší problém nastává, pokud dojde k prolomení hesla a proniknutí na profil v sociální síti. Za kyberšikana se považuje i zveřejnění videa zachycujícího jedince v situaci, která jej zesměšňuje. V takovém případě je nutné učinit nahlášení nevhodného obsahu u správce kanálu, který podnikne další kroky a provede blokaci videa s nevhodným obsahem.

Nepravdivé a poplašné zprávy se nazývají fake news nebo hoaxy. Jedná se o zprávy, které na první pohled působí velmi věrohodně a při ověření informací z jiných zdrojů poté uživatel zjistí, že je vše založeno na lži s motivem vyvolat reakci a leckdy i co největší paniku. Takovým způsobem se například v roce 2017 šířila poplašná zpráva o modré velrybě. Jednalo se o hru, jejímž principem bylo plnění zadaných úkolů, přičemž tím posledním bylo spáchat sebevraždu. Zpráva se odkazovala na údaje z Ruska, kde údajně vzrostl počet sebevražd u dětí. Tehdy dokonce tuto zprávu na svých stránkách zveřejnila i Policie České republiky a zpráva se okamžitě rozletěla po celém území naší vlasti. Až po několika dnech přišli počítačovní odborníci s informací, že se jednalo o hoax, neboť žádná taková hra neexistuje a lékaři z oblasti

psychologie zase potvrdili skutečnost, že sebevražednost je v Rusku jednou z nejvyšší ne z důvodu jakési nové počítačové hry, nýbrž je to fakt, který je s tímto největším státem spojen.

Dalším z velkých rizik současné mládeže v prostředí sociálních sítí je sexting. „Jedná se o poměrně nový a rozrůstající fenomén, kterým označujeme elektronické rozesílání/šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií – zejména internetu. Velmi často jsou k sextingu využívány mobily či tablety.“ (Kopecký, Szotkowski, 2017). Právě fotografie s tímto obsahem mohou poškodit pověst osoby, která je poslala, byť původně jen jednomu příjemci. Intimní fotografie mohou být kdykoliv zneužity a jejich šíření může mít velmi negativní dopad život poškozeného. Citlivý materiál může například sloužit i k vydírání. Legislativě spojené s prostředím sociálních sítí a trestnými činy na nich páchaných se budu více věnovat v následující podkapitole „Legislativní vymezení chování na sociálních sítích.“

Pokud hovoříme o sextingu jako narůstajícím trendu, pak přední příčky s ním drží i verbální násilí. Tuto formu násilí můžeme sledovat jak v komentářích pod novinovými články, tak i pod příspěvky na Facebooku. Společným jmenovatelem je davová hysterie, kdy se komentující nechají strhnout ostatními, nedostatečný přehled a také jistá anonymita za displejem počítačem či telefonem. Negativní komentáře lze najít i na kanále YouTube pod různými videi. Komentující vystupují zpravidla pod přezdívkou.

2.3 Legislativní vymezení chování na sociálních sítích

Pro virtuální svět a s ním spojený kyberprostor platí pravidla, jako kdekoli jinde. Protože si na takový způsob komunikace společnost stále zvyká, i nadále je přítomný pocit nedotknutelnosti. Možnost vytvořit si až několik identit je lákavá a může v jedinci vyvolat představu, že si může dovolit prakticky cokoli. Žije v domněnku, že se vše schová za na první pohled nic neříkající profil. V souvislosti s internetovou kriminalitou můžeme vyjmenovat celou řadu trestných činů.

Fenoménem poslední doby jsou urážející, nesnášenlivé komentáře, které se dostávají až za přijatelnou hranici. Takové projevy jsou vymezeny v druhé části trestního zákoníku, HLAVĚ X., kde jsou popsány trestné činy narušující soužití lidí. V § 352 – 356 jsou popsány trestné činy: Násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, Nebezpečné vyhrožování, Nebezpečné pronásledování, Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob a Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo omezování jejich práv a svobod. Mezi další

trestné činy, které mohou souviset se sociálními sítěmi, patří Šíření poplašné zprávy (§ 357 TZ), dále úmyslný trestný čin Podněcování k trestnému činu (§ 364 TZ), což je jakýkoliv projev, který je schopen u jiných osob vyvolat rozhodnutí spáchat nějaký trestný čin nebo úmyslně zanedbat takovou povinnost, jejíž nedodržení je trestným činem. Pokud bude někdo veřejně schvalovat trestný čin, či veřejně vychvaluje pro trestný čin jeho pachatele, naplní skutkovou podstatu trestného činu Schvalování TČ uvedeného v § 365 TZ. (zák. 40/2009 Sb., 2019).

Projekt e-bezpečí zabývající se riziky v internetovém prostředí například trestnou činnost rozděljuje podle pojmů internetových útoků. V souvislosti s kyberšikanou se může jedinec dopustit trestného činu nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku. Mezi další protizákonné jednání v souvislosti s útoky na internetu a v prostředí sociálních sítí můžeme jmenovat Vydírání (§ 175), Pomluvu (§ 184), Krádež (§ 205), Podvod (§ 209) a v neposlední řadě může trvalý útok na psychiku způsobit i ublížení na zdraví (§ 146).

V případě kybergroomingu, tedy internetového predátorství, kdy si pachatel vyhlédne na sociálních sítích svou oběť a naléhá na společné setkání, jehož cílem je oběť například sexuálně zneužít můžeme jmenovat trestný čin Omezování osobní svobody (§171 TZ), dále Pohlavní zneužívání (§ 187 TZ), Vydírání (§ 175 TZ) a nesmíme opomenout ani Nebezpečné vyhrožování a Pronásledování (§ 353 – 354 TZ).

Při sextingu, tedy při šíření zpráv, fotografií, audio a video nahrávek se sexuální tematikou se mohou osoby dopustit následujících trestných činů: Znásilnění (§ 185 TZ), Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ), Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ), Ohrožování výchovy dítěte (§ 201 TZ).

Dalším rizikem v prostředí internetu a sociálních sítí je zneužití osobních údajů. Do této kategorie spadá například trestný čin Pomluvy (§ 184 TZ) a Podvodu (§ 209 TZ). Dalším souvisejícím trestným činem může být Poškození práv nemajetkového charakteru, jež přísluší jednotlivci, fyzické, právnické osobě či státu. Poškození cizích práv upravuje § 181 trestního zákoníku. V neposlední řadě je nutné zmínit i trestný čin Neoprávněného nakládání s osobními údaji (§180 TZ).

2.4 Aktuální výzkumy dětí a mládeže v online prostředí

Téma této práce je zaměřené na rizikové sporty mládeže v kontextu sociálních sítí, tedy do jaké míry právě moderní komunikační způsob ovlivňuje chování dospívajících. Výsledky provedeného šetření uváděné v empirické části potvrzují, že sociální sítě tvoří běžnou součást

života adolescentů. Je zcela běžným jevem, že dospívající používají průměrně tři sociální sítě naráz. Z posledního měření společnosti NetMonitor mapující chování uživatelů internetu zcela jasně vyplynulo, že 95% mladých lidí ve věku 10 – 24 let denně používá internet a sociální sítě.

Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu provedl v roce 2014 projekt E- Bezpečí s následujícím výsledkem. Povědomí o sociálních sítích má v případě Facebooku více jak 91 % českých dětí. Ze sociálních sítí má 81 % dětí účet na Facebooku, dalších bezmála 45 % na Google+ a 27 % dotázaných má svůj účet na Twitteru. Na webovém serveru YouTube má 50 % českých dětí své účty (Výzkum rizikového chování, 2014). V mém souboru dotázaných žáků základních škol je aktuální počet uživatelů kanálu YouTube shodný, tj. 51 % z celkového počtu.

Hykyšová poukazuje na studii zaměřenou na chování dětí na internetu a vnímání rizik souvisejících s jeho používáním. Výzkum provedla Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Použila přitom data získaná ze šetření EU Kids Online (2019). Výsledek potvrdil, že sociální sítě tvoří běžnou součást života dětí a dospívajících. Zatímco před pěti lety byl pohyb v internetovém prostředí u dětí a dospívajících kolem 95 %, nyní bylo již dosaženo maxima, aktuální čísla dosahují 99 %, právě tolik českých dětí a dospívajících se připojuje k internetu. Za nárůstem tohoto čísla stojí i chytré telefony, které kromě bezdrátového připojení nabízí svým uživatelům, za využití vhodného tarifu i volná data zdarma. Díky tomu je možné připojit se k sítí prakticky kdykoliv. Výzkum dále ukázal, že „třetina dětí a mladistvých tráví na internetu nejméně čtyři hodiny denně.“ (Hykyšová, 2019). Nejvíce se děti na internetu baví sledováním videí (75 %) a hudby (73 %). Tento trend potvrdila i data získaná v mém výzkumu, s jehož výsledky Vás seznámím v kapitole 6. Mezi další oblíbené položky patřící mezi nejčastěji vyhledávané byly uváděny komunikace s přáteli či rodinou (73 %) a sociální sítě (70 %).

3 Rizikové a extrémní sporty

Jak již bylo zmíněno, starší školní věk sebou nese období, kdy adolescenti hledají svou identitu. V této životní fázi ztrácí rodina svůj výrazný výchovný vliv a roste působení vrstevnických skupin. Právě touha po začlenění, uznání či získání určitého postavení může přimět dospívajícího jedince k rizikovému chování a vědomému porušování pravidel.

U dětí vyššího školního věku a mladistvých se jedná o tři oblasti, jež jsou spojeny s rizikovým chováním. V oblasti experimentování se jedná o zkušenost s alkoholem, cigaretami, drogami, prvním stopováním, vniknutí do starých továren a opuštěných staveb či vstupy na nebezpečná místa. Druhou oblastí, která láká k porušení pravidel je dávka vzrušení, tedy adrenalinová zábava. Do této skupiny můžeme zařadit sprejerství, používání pyrotechniky a zbraní, jízda na vagónech vlaků či nebezpečná jízda mezi vagóny metra či tramvaje. Mezi nebezpečnou zábavu řadíme i skoky do zatopených lomů. Poslední kategorií jsou rizikové a extrémní sporty, do které spadá například bungee jumping, zneužívání bojových umění, horolezectví, snowboarding a rychlá jízda na lyžích, skateboarding, parkur a freerunning. Právě poslední kategorii bude věnován následující text.

Určit přesnou definici rizikových a extrémních sportů je obtížné, jelikož každý má odlišnou hranici pro vnímání nebezpečí. Kde končí měřítko toho, co je bezpečné a co už nikoliv? Jednotný není ani názor finančních institucí poskytující pojištění v této oblasti. Rizikové sporty jsou podle jejich měřítek takové sporty, které jsou „provozovány závodně nebo v rámci nejrůznějších organizací a klubů, s nimiž je možné se účastnit soutěží, utkání, závodů. Do této kategorie spadá rovněž valná většina adrenalinových aktivit v rámci svého volného času. Týká se to třeba lyžování ve volném terénu a dalších freestylových sportů, horolezectví, potápění, surfingu nebo zorbingu. Své místo mezi rizikovými sporty našly moderní sporty jako jízda na „U“ rampě, jízda na kole v bike parku, na longboardu/skateboardu.“ (Běžné, rizikové a extrémní sporty, 2019). Extrémními sporty jsou nazývány sportovní aktivity, při nichž je jedinec vystaven zjevnému riziku. Příkladem může být plavání se žraloky, bungee jumping, skoky a let na lyžích, potápění pod ledem, lov exotické zvěře a výpravy nebo expedice do míst s extrémními klimatickými a přírodními podmínkami, případně do neobydlených oblastí atp. Extrémní sporty však zahrnují i všechny sporty provozované na profesionální úrovni. (Běžné, rizikové a extrémní sporty, 2019).

Z pohledu prevence je za extrémní sporty považována jakákoliv aktivita, která s sebou nese „velké rychlosti, výšky, nebezpečí nebo velkolepé akrobatické kousky. Bývají spojovány s mladými lidmi, kteří se snaží dosáhnout limitů svého strachu a fyzických možností,

posunující hranice daného sportu. U mladší generace se projevují také v kultuře, včetně oblékání, módy a hudby.“ (Prevence – Praha, rizikové sporty, 2019).

Parkour a freerunning

Běh, lezení, skoky, vše spojené v jednu plynulou sestavu, buď v prostředí města nebo v tělocvičnách, to vše je parkour a freerunning. Tuto aktivitu uznala na začátku roku 2017 Británie jako oficiální sportovní disciplínu, která se těší stále větší popularitě. K tomu dopomohlo i velké množství parkurových hřišť a parků, kterých jsou ve Velké Británii desítky, tento sport je nabízen na více jak padesátce škol a univerzit ve Velké Británii. Možnosti u nás nejsou příliš velké a v tomto směru máme například s Francií, která je průkopníkem tohoto sportu a také zmiňovanou Anglií, co dohánět.

Ačkoliv může u někoho tento způsob pohybu vyvolávat pocit, že se jedná o nebezpečnou aktivitu pohybující se na hraně zdraví či právních předpisů, například neoprávněný vstup na soukromý pozemek, není tomu tak. Skutečný parkour má svá pravidla a příznivci tohoto sportu jsou s nimi seznámeni, stejně jako tomu je u jiných, rozšířenějších a známějších sportů.

Autoři knihy Parkour a freerunning zmiňují kodex chování, jenž by měl během tréninků traceur, tedy parkourista, dodržovat:

- zodpovědné chování k prostředí, v kterém trénuje;
- zodpovědné chování k vlastnímu zdraví;
- uvědomění si, že vše co dělám, činím z vlastního rozhodnutí, nikoliv pod tlakem jiných osob či okolností;
- respekt vůči ostatním traceurům a ponechat jim rozhodnutí o vlastním tréninku;
- pomáhat méně zkušeným traceurům.

Profesionální parkourista a sportovní kouč Tomáš Taran k tomuto kodexu dodává i další nepsaná pravidla, které by měli mladí parkoureři i freerunningeři dodržovat. Mezi nimi je apel na slušné chování při prvním kontaktu, ať už mezi příznivci tohoto sportu nebo jak se chovat při negativních reakcích z řad veřejnosti při překonávání překážek v městském prostředí. Vzájemná podpora, týmové chování, ohleduplnost a pokora k tomuto sportu, k možnosti dělat sport, který dotyčného aktéra baví, jelikož je důležité myslet na to, že mnoho mladých lidí se k tomuto sportu nedostanou z důvodu peněz, hendikepu nebo zranění. Právě ze solidarity vůči kamarádům nebo sportovcům, kteří museli ukončit sportovní kariéru ze zdravotních důvodů či vlivem nešťastné či nepříznivé události se tímto parkurovým prostředím nese pravidlo +1, tedy odcvičit v závěrečné sérii posilování vždy o jedno opakování navíc. Další

zásadou slušného chování v tomto parkourovém prostředí je zákaz jakékoliv diskriminace, z důvodu jiné barvy pleti či pohlaví. Stále zde platí stejný přístup ke každému, kdo chce sportovat. Respekt k okolí a zdravé soutěžení je dalším hnacím motorem této sportovní disciplíny.

Parkour a freerunning jsou fyzicky náročnou disciplínou, která usiluje o celkový rozvoj těla, jeho síly a zároveň i zvyšuje mentální odolnost tím, že posunuje limity, kam se může jedinec dostat. Parkour je vlastně překonávání překážek všeho druhu. Těch, které se vyskytují v běžném městském prostředí, až po ty, při kterých traceur překonává sebe sama, vlastní strach. I proto je tento druh sportu pro dospívající lákavý. Je moderní, ukazuje na mrštnost a sílu těla, navíc dobře provedený trik uspěje i na sociálních sítích. Pembertonová říká, že „cílem sportu je prosadit fyzické a mentální limity a nároky na zlepšení kondice, prostorového povědomí, rovnováhy, agility a tvůrčí vize.“ (What is parkour, 2017). I přes značnou fyzickou náročnost nejsou parkour a freerunning nebezpečné sporty. Hybner a spol. uvádí, že s průměrnými dvěma zraněními na 1000 hodin tréninku se tyto sporty řadí k takovým jako chůze či jízda na rotopedu. Přibližně tři čtvrtiny všech zranění jsou způsobeny úrazem a jen jedna čtvrtina přetížením. Pokud ke zranění dojde, pak se jedná nejčastěji o zranění kotníku a chodidla, která dohromady tvoří 40 %. Druhá jsou kolena s 20 % (2017, s. 15).

V roce 2015 u nás vznikla česká asociace Parkouru z.s., která sdružuje zájemce o tento sport v České republice. „Propaguje a podporuje fyzický a psychický trénink, osobnostní rozvoj a zdravý životní styl jejich členů a veřejnosti. Spolupracuje s předními parkouristy, šíří znalosti v oblasti tréninku parkouru a zpřístupňuje parkour široké veřejnosti. Jejich cílem je posunout parkour v Česku na novou úroveň a zachovat přitom původní myšlenky, kterými se řídili zakladatelé parkouru (být silný fyzicky i psychicky).“ (Plzeň pro sport, le parkour, 2019).

V knihách, člancích, na plakátech i v prostředí internetu jsou oba pojmy Parkour a freerunning spojovány, ale je mezi rozdíly? Pro laika minimální. Stále se totiž budeme bavit o pohybu v městském prostředí, při kterém jsou překonávány překážky. Zatímco parkour je více o efektivnosti a rychlosti, tedy o rychlém, úsporném a hbitém pohybu těla, tak freerunning už cílí více na celkový dojem, kdy je kladen důraz na efektnost a krásu při překovávání překážek. V obou případech jsou jednotlivé prvky na sebe plynule navázány, čemuž se říká flow. Hybner a spol. flow definuje jako „překonání nějaké trasy překážkami nebo předvedení sestavy určitých akrobatických prvků, případně obojího.“ (Hybner a spol., 2017, str. 9).

Pojem flow je neodmyslitelně spojen s představitelem pozitivní psychologie Mihalem Csikszentmihalyi, který toto plynutí popisuje jako stav, ve kterém jsou lidé tak ponořeni do určité činnosti, že nic jiného se jim nezdá důležité. Je to okamžik „kdy se naše tělo nebo

mysl vzepne k hranicím svých možností ve vědomé snaze dosáhnout něčeho obtížného, co stojí za to. Při prožitku flow lidé zapomínají na sebe samé, přestávají vnímat čas a splývají s tím, k čemu je upřeno jejich vědomí.“ (Hybner a spol., 2017, str. 10).

Parkour a freerunning jsou o vlastní cestě, o schopnosti zdolávat překážky a posunovat své limity, nejen v městském prostředí, ale i v osobním životě.

4 Pohled dospívajících na rizikové sporty, jejich zkušenosti a prezentace na sociálních sítích

Právě prostřednictvím internetu a sociálních sítí se takto rozšířil adrenalinový sport, jehož výrazným zástupcem je freerunning a parkour, tedy běh s akrobatickými prvky a běh přes překážky prováděný v jakémkoliv venkovním prostředí.

Za popularitou těchto sportů stojí právě internet a sociální sítě, které jsou zdrojem informací a zároveň nejrůznějších videí, která mohou na některé působit jako motivace pro pořízení vlastního videa a následně jeho zveřejnění.

Francie je považována za kolébkou parkouru a freerunningu a právě tamější traceuři si připisují prvenství ve sledovanosti. Video z roku 2018 zachycující tento sport ve své opravdu extrémní podobě, tedy přeskokování mezi domy ze střechy na střechu má k dnešnímu dni přes jedenáct a půl milionu zhlédnutí. O polovinu méně si poté připisují další světová videa zaměřená na to nejlepší z parkouru a freerunningu.

Pro příklady populárních videí ale nemusíme chodit pouze do zahraničí, i Česká republika má v tomto oboru svého populárního tvůrce i aktéra. Taras Povoroznyk alias Tary patří do první desítky nejúspěšnějších českých YouTuberů. Celkový počet jeho odběratelů činí 664 083 a počet zhlédnutí jeho videí je v celkovém počtu 318 310 389. V tomto čísle je například obsažena i čtyřmilionová sledovanost příspěvku s názvem „Lidi nesnášej parkour. Reaguju na paní“. Právě toto video zachycuje mezigenerační rozpor a nepochopení starší generace pro novodobé sportovní aktivity, kdy dle tvrzení starší ženy dochází k ničení majetku a k vandalství. Poté je už zbytek videa o vzájemných urážkách a nikam nevedoucí komunikaci. Při zpětném vysvětlování celého incidentu se sám aktér zmiňuje o faktu, že setkání s policisty je pro něj prakticky běžnou záležitostí. Když jsme si tedy výše přiblížili ideu parkouru a freerunningu, seznámili jsme se s kodexem, jak je tedy možné, že stále bývá tento rizikový sport negativně vnímán? Tak jako v každém sportu, ať už masově populárním, vrcholovém, extrémním nebo tomto rizikovém vždy záleží na jednotlivci, jak aktivitu vnímá, do jaké míry hodlá respektovat pravidla a jak hluboce má či nemá zakotvenou slušnost a sportovní chování.

4.1 Vymezení použité metodologie zkoumání

Odborná práce si klade za cíl popsat životní styl dětí v souvislosti se sociálními sítěmi, které z nich jsou nejvíce používané a nakolik jsou pubescenti ochotni zpřístupnit prostředí sociálních sítí svým rodičům. Dalším cílem je zjištění, zda se žáci 8. a 9. tříd základních škol věnují sportu a jestli se věnují pouze jedné pohybové aktivitě či jich vyhledávají více. Na závěr se pokusím zjistit popularitu rizikových sportů, zda právě parkour a freerunning nefungují jako odrazový můstek pro další rizikové či extrémní sporty.

Výzkumným vzorkem byli žáci pardubických základních škol ve věku 13 – 15 let. Školy byly náhodně vybrány. Výzkum probíhal formou dotazníkového šetření, kdy žáci anonymně a samostatně odpovídali na položené otázky. Dotazník byl rozdělen na tři části, přičemž první sloužila k určení pohlaví, věku a vztahu ke škole. Druhá část byla zaměřena na sociální sítě, jejich využívání a zjištění věku, od kdy se v tomto prostředí žáci pohybují. V třetí části jsem se zaměřila na to, jaké povědomí panuje v oblasti rizikového chování a zda takové chování vyzkoušeli. Dále jsem zkoumala atraktivitu rizikových, adrenalinových či extrémních sportů z pohledu pubescentů, a zda tuto zábavu vyhledávají, případně, kdo nebo co je k takové činnosti inspirovalo.

H₁: Většina žáků 8. a 9. tříd na zkoumaných základních školách používá sociální sítě.

H₂: Většina žáků má zkušenost s rizikovým chováním ve sportu.

Použité metody zkoumání

Dle Chrátka jsou v kvantitativně orientovaných pedagogických výzkumech základním zdrojem informací empirická výzkumná data, jež by měla co nejpřesněji a nejvěrohodněji charakterizovat základní prvky zkoumané reality. Taková data je možné přehledně zaznamenat, strukturovat, kategorizovat a uchovat pro potřeby analýzy (2015). S ohledem na téma odborné práce, kdy bylo nutné získat vstupní data od většího počtu žáků, se jako nejvhodnější metoda jevila dotazníkové šetření.

Dotazník je metoda určená pro sběr dat, kdy respondenti odpovídají na položené otázky. Chrátka cituje Vogta a Johnsona, že dotazník obsahuje baterii psaných výroků nebo otázek, na které respondent reaguje podle daných instrukcí. (2015, s. 41). Nespornou výhodou dotazníku je rychlý sběr dat od velkého množství respondentů. Dotazník je strukturovaný, kdy

v první části je nutné respondenta upoutat a seznámit jej se sledovanou problematikou. Následuje série otázek, které jsou rozděleny dle cíle a formy odpovědi. Dotazované položky dělíme dle cíle na obsahové (těmi získáváme výsledky nutné pro výzkum) a funkcionální (optimalizují proces dotazování). Otázky pak mohou být buď uzavřené, otevřené a polootevřené. Jak jejich označení již napovídá, bude se v případě uzavřených otázek jednat o takové, na které jsou již připraveny odpovědi, z kterých respondent vybírá. Při otevřených otázkách může respondent vytvářet své vlastní odpovědi. Polootevřené jsou střední cestou, kdy jsou částečně nabídnuty odpovědi s možností je ještě doplnit. Dotazník vytvořený pro potřeby bakalářské práce nabízel otázky uzavřené i polootevřené, kdy měli žáci možnost uvést i jiné nenabízené varianty. Obsahoval 26 otázek rozdělených do třech částí. První sekce byla zaměřena na získání demografických údajů a zjištění vztahu ke škole. V druhé části měli respondenti možnost vyjádřit se k sociálním sítím. Cílem bylo zjistit od kolika let, jaké množství a jaké sociální sítě pubescenti používají. Třetí část byla zaměřena na rizikové sporty a chování. Záměrem bylo zjistit, jaké rizikové chování děti znají, zda jej vyzkoušeli a otázky 21 až 26 byly zaměřeny čistě na parkour a freerunnig. Vypracovaný dotazník je součástí přílohy.

Jelikož se nejednalo o standardizovaný dotazník, zpracování dat bylo provedeno vytvořením tabulky v programu Microsoft Excel a následně byly hodnoty převedeny do tabulek či grafů.

Charakteristika cílové skupiny

Skupinou nejlépe odpovídající výzkumu byli žáci 8. a 9. tříd základních škol, kteří splňovali požadovaná kritéria. Oslovené školy byly náhodně vybrány a z celkového počtu šesti oslovených škol se do výzkumu zapojily čtyři z nich. Na dvou školách vyplňovali žáci dotazník za mé přítomnosti, tudíž jsem mohla poskytnout odpovědi na případné dotazy, které byly minimální. Ve zbývajících dvou školách vyplňovali žáci dotazníky v hodinách občanské nauky za přítomnosti vyučujícího pedagoga. návratnost dotazníků byla vysoká, okolo 97 %, přičemž pouze tři dotazníky byly pro chybné vyplnění vyřazeny. Celkový počet respondentů činil 364 žáků, z toho bylo 54 % chlapců (196) a 46 % dívek (168).

4.2 Prezentace výsledků zkoumání

Dotazníkového šetření se účastnily čtyři základní školy z Pardubic. Jednalo se o žáky 8. a 9. tříd v celkovém počtu 364 osob, z toho bylo 54 % chlapců a 46 % dívek.

Víc než polovina respondentů je se svými studijními výsledky spokojena. Jako dostačující průměr, který žákům vyhovuje, své výsledky ohodnotilo 47,9 % chlapců a 58,8 % dívek. Druhou nejčastěji volenou variantou bylo hodnocení, kde žáci zvolili možnost, že by se mohli více snažit a své známky lehce pod průměrem si vylepšit. Z chlapců tuto variantu vybralo 35,2 % a z dívek 23,7 %. Nadprůměrné výsledky či naopak spíše špatné, žáci neudávali v takové míře, v případě chlapců se jedná o prakticky stejné výsledky lehce nad 8 %. Z celkového počtu 168 dívek se velmi kladně ohodnotilo 23 z nich, což v konečném výsledku činilo 14 %. Naopak spíše špatně vidělo svůj prospěch 5 dívek, tj. 2,9 %. V jednom případě hodnotila žákyně svůj prospěch úspěšně v předmětech, které ji baví, a naopak neúspěšně v obtížných předmětech (tab. č. 2).

Sebehodnocení prospěchu				
	Chlapci	%	Dívky	%
nadprůměrné	17	8,7	23	14
průměrné	94	47,9	99	58,8
lehce podprůměrné	69	35,2	40	23,7
spíše špatné	16	8,2	5	2,9
jiné	0	0	1	0,6

Tab. č. 2 Sebehodnocení prospěchu

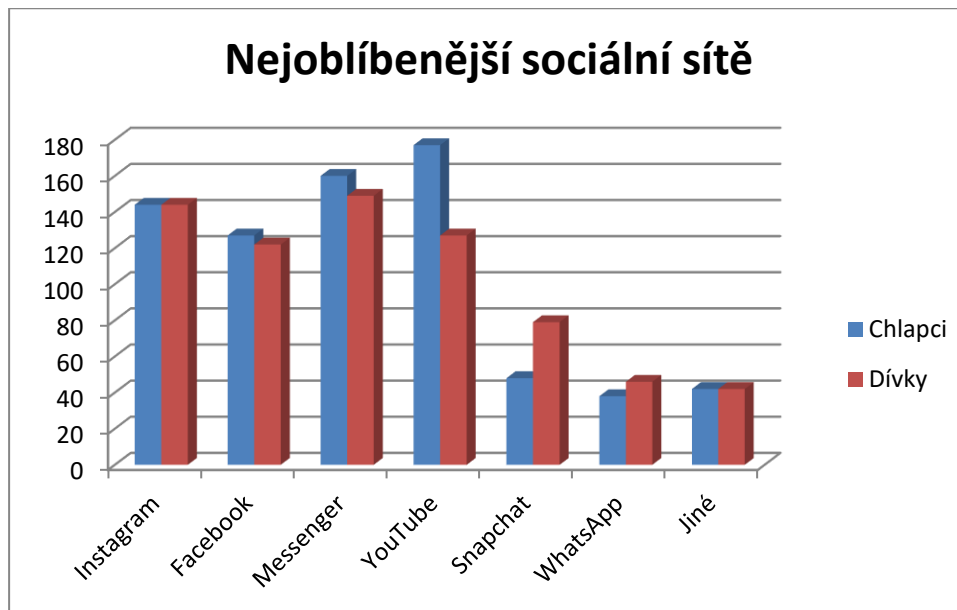
Vztah ke škole mají pubescenti shodný. Chlapci i dívky berou školu jako nutnou povinnost, která jim umožňuje pokračovat v cestě za další budoucností. Takto to vnímá 44,4 % chlapců a 47 % dívek. Školu navštěvuje rádo 31,1 % chlapců a 35,1 % děvčat. Povinnou školní docházku negativně hodnotilo 18,4 % chlapců a 10,1 % dívek. Pod označením jiné žáci shodně uváděli, že někdy chodí do školy rádi a někdy ne. Chlapci tento výčet doplnili například i přirovnáním k nudě a největšímu teroru světa. Dívky v tomto směru byly pozitivnější, uvedly, že do školy chodí kvůli kamarádům (tab. č. 3).

Vztah ke škole				
	Chlapci	%	Dívky	%
velmi rád/a	4	2	10	6
rád/a	61	31,1	59	35,1
nerád/a	36	18,4	17	10,1
nutná povinnost	87	44,4	79	47
jiné	8	4,1	3	1,8

Tab. č. 3 Vztah ke škole

Popularita sociálních sítí je velká. Dle očekávání využívají žáci více aplikací pro komunikaci se svým okolím a přáteli. V dotazníku bylo uvedeno 7 nejpoužívanějších aplikací

u nás a žáci měli možnost dopsat i jiné jimi používané sociální sítě. Pro lepší přehlednost jsou výsledky prezentovány v grafu č. 1.

Graf č. 1 Nejoblíbenější sociální sítě

Nejoblíbenější sociální sítí mezi chlapci je platforma pro sdílení videí YouTube. Z celkového počtu 196 chlapců uvedlo 177 z nich, že tuto aplikaci používají pravidelně. Dívky tuto síť používají v menším měřítku. Celkový počet uživatelů činí 127 ze 168 dotazovaných. Kanál YouTube je u dívek třetí nepoužívanější aplikací. Oblíbenou platformou pro komunikaci je shodně u obou pohlaví Messenger. Z celkového počtu 364 respondentů jej využívá 160 chlapců a 149 dívek, u kterých se stal nejoblíbenější aplikací vůbec. V těsném kontaktu s rozdílem pěti respondentek skončil Instagram. Tuto sociální síť používá shodně 144 dívek a 144 chlapců. Pokud tato data převedeme na procenta, která se budou vztahovat pouze k této aplikaci, pak Instagram používá 85,7 % dívek a 73,5 % dotazovaných chlapců. Na čtvrté pozici nepoužívanějších sociálních sítí je shodně u obou skupin Facebook. Dle získaných dat jej používá 127 chlapců a 122 dívek.

Získané výsledky výzkumu potvrzují celosvětový trend, že Instagram přebírá prvenství v sociálních sítích. Nechává za sebou i svůj spřízněný účet Facebook. Bohužel, nový vítr ale nepřinesl zlepšení v oblasti bezpečnosti. V teoretické části zmíněné problémy jako kyberšikana, kybergrooming anebo fake news se vyskytují i u této aplikace. Nový program a nové možnosti navíc nahrávají na vybudování závislosti tzv. netolismu, protože neustále dávají podněty uživateli, aby si aplikaci otevřel a podíval se na nově přidané fotografie sledujících. Kubala z projektu e-bezpečí poukazuje na další nebezpečný trend při pořizování nebezpečných snímků.

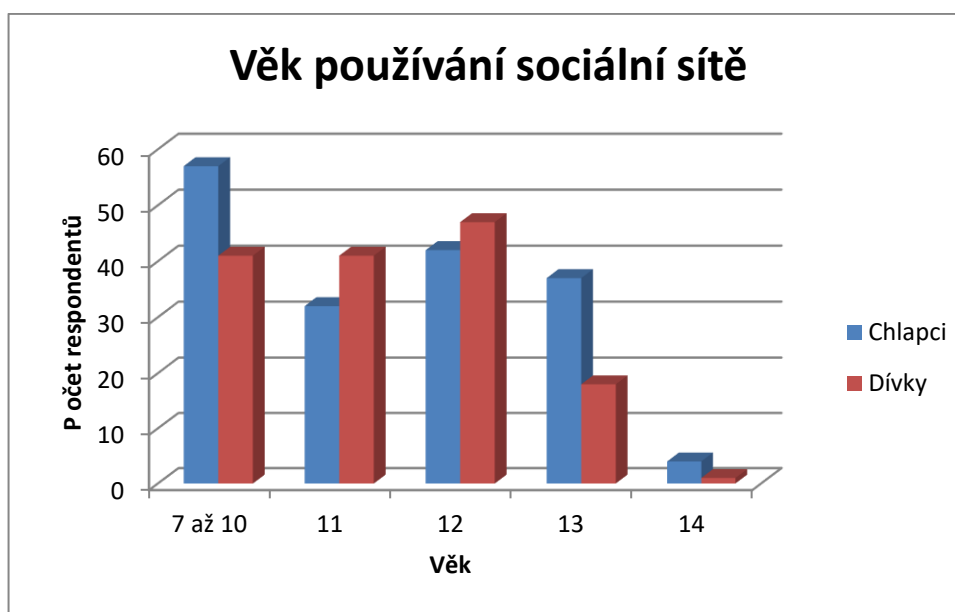
Jedinci totiž neváhají za účelem pořízení perfektní fotografie vstupovat na nebezpečná místa. Jedná se o velmi nebezpečný trend, jehož statistika je neúprosná. Během šesti let zemřelo na celém světě více než 260 osob kvůli selfie. Nejčastější příčinou úmrtí bylo utonutí, například pád do prudké řeky, dále pak dopravní nehody, pády z výšek nebo napadení zvířat (2019).

Ve světě velmi oblíbený Snapchat nedosáhl mezi dotazovanými takového úspěchu, jako například Messenger. Z dat vztahujících se pouze k aplikaci Snapchat vyplynulo, že 47% dívek si tuto síť oblíbilo. Odborníci na internetovou bezpečnost ovšem bijí na poplach. Jedná se o aplikaci, která je doslova živnou půdou pro kyberšikanu či sexting. Veškeré zprávy, které uživatel pošle, mizí ihned po přečtení, což ztěžuje získání potřebných kopií v případě protiprávního jednání. Dalším vysledovaným rizikem je „Snapchat dysmorphia“, úprava fotek přes filtry, kterým uživatelé zcela propadli. Vlivem těchto filtrů, jež nás činí vizuálně hezčími, stoupá zájem o plastické operce, kdy lidé usilují o vylepšení sebe samého. Kromě výše vyjmenovaného přináší aplikace ještě riziko v závislostním chování. „Uživatele motivuje speciálními emoji ikonami k častějšímu zasílání fotografií a zpráv. Samotná aplikace vytváří tlak a upozorňuje na blížící se konec lhůty. To zapříčiňuje neustálé posílání zpráv a nepřetržitý online stav.“ (Kubala, 2019).

Dalšími používanými sociálními sítěmi mezi pubescenty jsou Twitter, Pinterest, komunikační aplikace pro hráče online her Discord a TeamSpeak. Největší riziko přináší aplikace Omegle a TikTok. První jmenovaná je chatovací stránka bez nutnosti registrace, což je doslova živnou půdou pro rizikové chování v prostředí internetu. Z celkového počtu dotazovaných uvedli tuto aplikaci dva respondenti, chlapec a dívka. TikTok je aplikace fungující taktéž bez nutnosti registrace. Platforma je určena pro sdílení krátkých videí, která jsou veřejně přístupná a tím pádem i snadno šířitelná po celém světě. V případě posledních dvou jmenovaných aplikací upozorňuje Kopecký z projektu e-bezpečí na problémy s kyberšikanou, sextingem i šířením pornografického materiálu (2019). V dotazníku TikTok uvedli jako používanou aplikaci 4 dívky a 5 chlapců.

Jedna z otázek v problematice sociálních sítí byla ohledně věku. Zajímalo mě, od kdy se dospívající pohybují v prostředí těchto komunikačních aplikací, a to bez ohledu na věkovou hranici, která je u některých platforem podmínkou pro zřízení profilu. Výsledky byly zejména u chlapců velmi překvapivé. V kategorii od sedmi do deseti let uvedla necelá třetina chlapců, tedy 57 respondentů, že již používali sociální síť. U dívek byl nejčastějším věkem pro vstup do světa sociálních sítí dovršení dvanáctých narozenin. V tomto věku začalo používat sociální síť 47 dívek, tj. 28 %. Následně se kategorie sedm až deset let a jedenáct let umístili na stejném druhém pořadí. Obě varianty získaly od dívek shodný počet, tj. 41

dotázaných. Pokud chlapci nepropadli kouzlu sociálních sítí v útlém dětství, tak další pro ně přijatelná věková hranice pro vstup do této formy komunikace jsou 12 let, kdy tuto možnost zvolilo 21,4 % chlapců. Ve třinácti si sociální sítě zřídilo 18,8 % chlapců. Se vzrůstajícím věkem počet nových uživatelů klesá, neboť jsou již aktivními uživateli sociálních sítí. Například ve čtrnácti letech si zřídili profil na sociální síti jen 4 chlapci a 1 dívka (graf č. 2). Z celkového počtu 364 respondentů byl jen jediný chlapec, který neměl nikde zřízený účet, avšak platformu YouTube občas používal.

Graf č. 2 Věk používání sociální sítě

Sociální sítě fungují na principu vzájemného spojování lidí bez rozdílu státu ba dokonce světadílu, z kterého pochází. Jestliže jde tvůrcům aplikací o spojování co největšího počtu lidí, je nutné, aby aplikace byly jednoduché a zvládl je používat takřka každý. Logicky jsou tedy přístupné pro každého, s jakýmikoliv úmysly, což je velké riziko. Rodiče by měli mít přehled o internetových aktivitách svých dětí. Dvě otázky byly proto zaměřeny na to, zda děti svým rodičům umožňují mít kontrolu nad obsahem na sociálních sítích. Facebook je rozšířenější mezi dospělými zejména proto, že již měli čas si na něj zvyknout a přijmout jej. Tomu také odpovídala zjištěná data, která jsou uvedena v tab. č. 4.

Rodiče a Facebook				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	116	59,2	112	66,7
ne	21	10,7	9	5,3
ano -nepíšu pod příspěvky	10	5,1	8	4,8
nemají FB	26	13,3	13	7,7
nemám FB	23	11,7	26	15,5

Tab. č. 4 Rodiče na Facebooku

Většina z dotazovaných má na svých profilech rodiče mezi přáteli. U chlapců je takto vstřícných 59,2 % dotazovaných a u dívek je číslo vyšší, konkrétně 66,7 %. Jen velmi malá část respondentů svým rodičům zakazuje jakékoliv sledování na svém profilu. Mezi chlapci to je 10,7 % a mezi dívkami o polovinu méně, tedy 5,3 %. Rodiče, kteří nemají Facebook, tvoří dohromady 21 % od dotazovaných žáků. Dalších 11,7 procent chlapců uvedlo, že Facebook nemají, ovšem Instagram ano. Děvčata na tom byla podobně s celkovým počtem 15,5 %.

Při používání Instagramu již chlapci tolik vstřícní vůči svým rodičům nejsou. Data ohledně ochoty povolit rodičům sledování či nepovolit jsou velmi podobná. 30,6 % chlapců má mezi sledujícími své rodiče a 29,1 % je mezi sledujícími nemá. Samotných rodičů, kteří nemají účet na Instagramu, je mezi chlapci 24 % a následně 12,7 % chlapců nemá tuto aplikaci. Děvčata bývají ke svým rodičům sdílnější, což se projevilo na výsledcích ohledně zpřístupnění svého profilu rodičům. 41,1 % dívek mají mezi sledujícími své rodiče. Oproti tomu je 12,5% dívek, které mezi svými přáteli rodiče nemají. 31,5 % uvedlo, že rodiče nemají Instagram a mezi dívkami, které profil nemají je to 12,5 %.

Rodiče a Instagram				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	60	30,6	69	41,1
ne	57	29,1	21	12,5
ano - nepíšu pod příspěvky	7	3,6	4	2,4
nemají Instagram	47	24	53	31,5
nemám Instagram	25	12,7	21	12,5

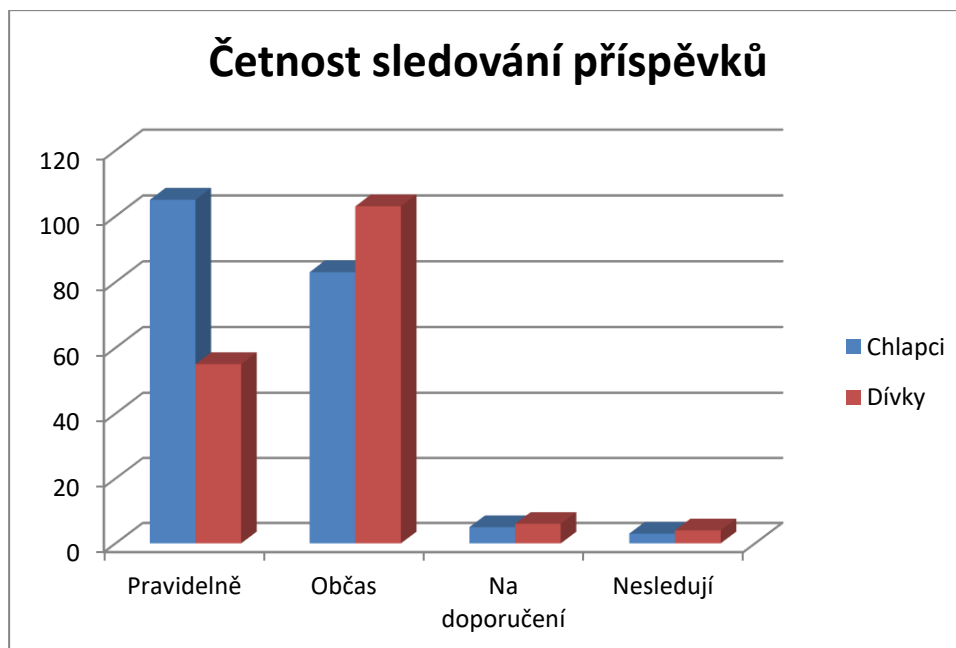
Tab. č. 5 Rodiče na Instagramu

Kanál YouTube je mezi školáky velmi populární. Na základě rozhovorů se žáky při preventivních besedách, které ve svém zaměstnání zajišťuji, vyplynulo, že i děti mladšího školního věku, tedy na prvním stupni, využívají tento portál k sledování videí. Někteří školáci si rovněž zřizují účet, aby mohli vkládat svou tvorbu. Následující otázky jsou věnovány

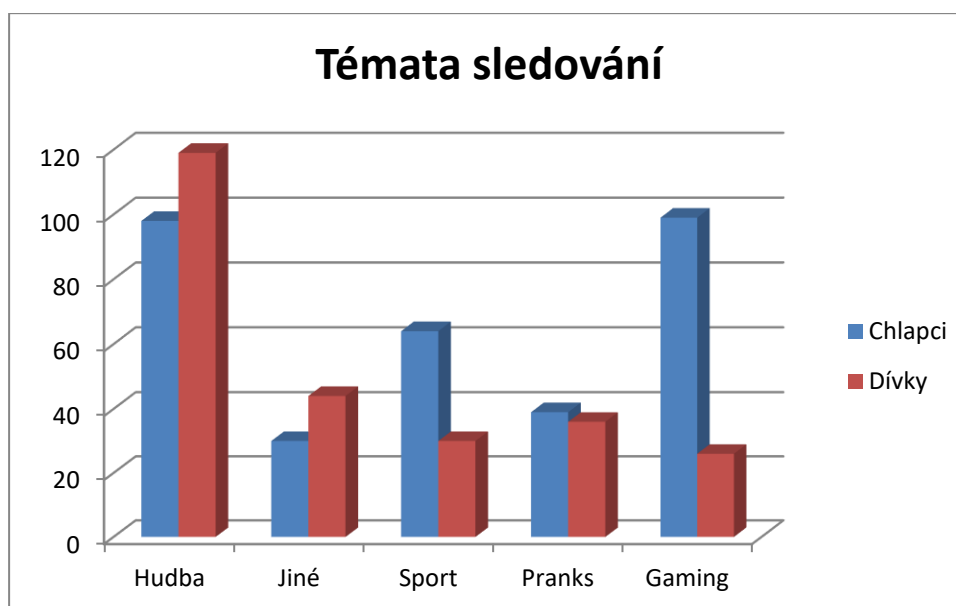

platformě YouTube. Oblibu a zároveň používání právě této sítě potvrdilo 90,3 % chlapců, není tedy divu, že právě chlapci vykazali i pravidelné sledování videí na YouTube. Příspěvky pravidelně sleduje 53,6 % dotázaných chlapců. K občasnému sledování příspěvků se přiklonilo 83 z nich, tj. 42,3 %. Velmi malá čísla poté vyšla u zbývajících odpovědí, tedy sledování videí na základě doporučení od kamaráda/ky (2,6 %) a pouze tři respondenti z řad chlapců uvedli, že YouTube nesledují (graf č. 3). S výsledky pravidelnosti užívání souvisí i témata sledování. U chlapců je nejžádanějším tématem gaming, tedy videa zaměřená na nejrůznější online hry. Zpravidla se jedná o to, že sledují jiné YouTubeři, kteří natáčejí videa z hraní her. Takové ukázky poté působí jako návody pro samotné hráče, jak ve hře dále postupovat. Gaming zvolilo 99 dotazovaných chlapců, jedná se tedy ve vztahu k této nabízené možnosti o 50,5 %. Dalšími nejvíce lákavými videi jsou hudební klipy, které mohou sloužit i jako hudební podkres při nejrůznějších aktivitách. Hudbu na YouTube sleduje rovných 50 % dotázaných, přičemž opět vycházíme z toho, že respondenti mohli vybrat více možností a pro hudbu se rozhodlo 98 chlapců z celkového čísla 196. Třetí nejvyhledávanější oblastí v klipech je sledování sportu, včetně extrémního. Tuto možnost vybralo 32,7 % chlapců. Přibližně stejnému zájmu se těší sledování nachytávek tzv. pranks a jiných videí, mezi kterými chlapci uváděli recenze filmů, internetové vtípky, tzv. memy, dokumentární pořady, zajímavosti, přežití v přírodě, animované příběhy, vojenství, tvůrčí instruktážní videa, mechaniku a v neposlední řadě také žáci využívají videa na doplnění učiva (návody na výpočet, chemické názvosloví, apod.).

U dívek skončila po Messengeru, Instagramu a Facebooku síť YouTube na čtvrtém místě v oblíbenosti. I děvčata sledují nejrůznější příspěvky, avšak na rozdíl od chlapců ne příliš pravidelně, tuto možnost zvolilo 32,7 % dívek. Daleko více, 61,3 % jich vybralo variantu, že YouTube sledují pouze občas. Stejně jako u chlapců byly odpovědi ohledně sledování na doporučení či nesledování opět nepatrné. U dívek na doporučení konkrétního videa od kamarádky dá pouze 6 dotázaných dívek, 4 poté uvedly, že se na YouTube neřídí (graf č. 3). Jednoznačně nejvyhledávanějšími videi jsou s hudební tematikou, tuto možnost zvolilo 70,8 % dívek. Další nabízené možnosti už byly v porovnání s hudbou vybírány výrazně méně a počty se příliš nelišily. Například na nachytávky se dívá 36 dotázaných dívek a 40 dotazovaných volilo možnost uvést vlastní témata. Nejčastěji jimi byly lifestyle, líčení, móda, beauty, vlogy (tedy prezentace osoby formou videa, nikoliv písemně jako je tomu u blogů), animace, memy (internetové vtípky), miniseriály, videa o jezdeckví, chovatelství psů, jazyková videa, zajímavosti a recenze filmů a knih (graf č. 4).

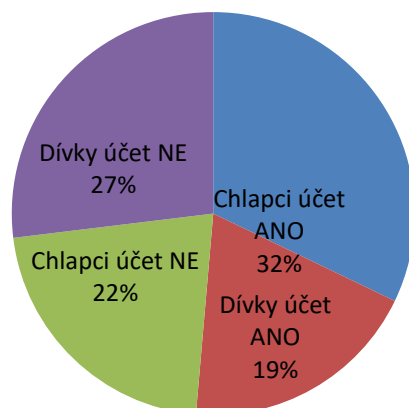
Graf č. 3 Četnost sledování příspěvků

Graf č. 4 Témata sledování

Největší světový portál pro sdílení videí YouTube má mezi dospívajícími své stálé místo i přes nárůst Instagramu a jeho novinek v podobě Instastories, jež umožňují prezentaci krátkých videí s daleko menší časovou i technickou náročností. Další otázka byla tedy zaměřena na vlastnictví účtu právě na kanálu YouTube. Zde výsledky opět navazují naoblíbenost tohoto portálu zejména u chlapců. 32 % z nich má svůj účet na YouTube, oproti tomu 22 % chlapců jej nevlastní. U dívek je to naopak, větší počet z nich 27 % účet nemají a 19% dívek uvedlo, že účet na YouTube vlastní (graf č. 5).

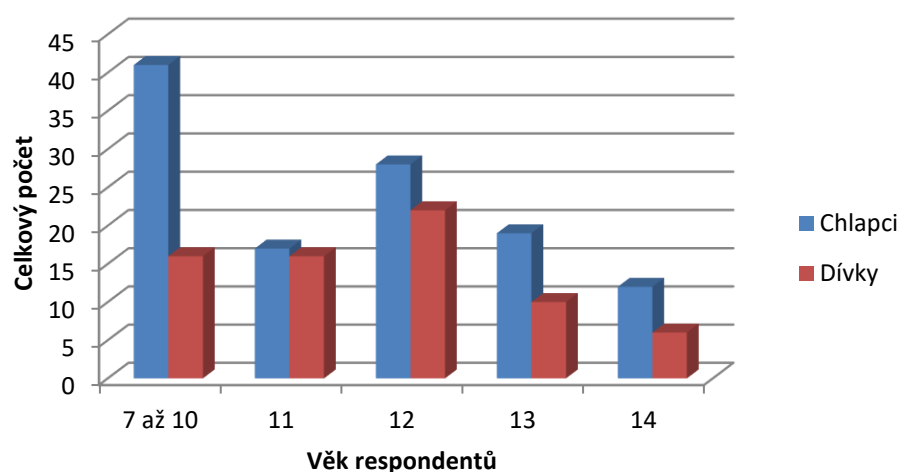
Vlastní účet na YouTube

Graf č. 5 Vlastnictví účtu na YouTube

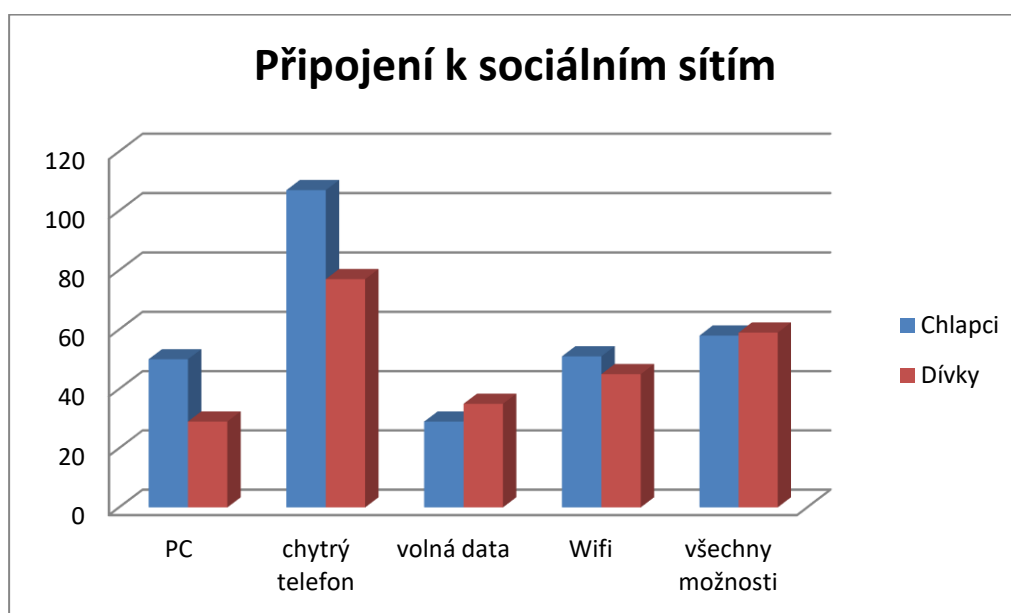
S touto otázkou vlastnictví účtu bylo též spojeno i uvedení věku jeho založení. V této otázce opět dominovali chlapci, neboť nejčastěji uváděným věkovým údajem byla kategorie 7 – 10 let. V této době si účet založilo 41 chlapců, z celkovém počtu 117 chlapců majících účet to činí 35 %. U dívek je jako u sociálních sítí typu Facebook nepřijatelnější věková hranice 12 let, tuto variantu zvolilo, z celkového počtu 70 majitelek účtu na YouTube, 22 respondentek, tj. 31,4 % (graf č. 6).

Věk založení účtu na YouTube

Graf č. 6 Věk založení účtu na YouTube

Moderní technologie a neustále se zlepšující mobilní telefony způsobují nepřetržité propojení online a offline světů. Každý uživatel má možnost být neustále v dosahu svých přátel v prostředí virtuálního světa. Pryč jsou doby, kdy žáci na základních školách o přestávkách čile pobíhali po chodbách. Typickým obrazem dnešní doby jsou žáci sedící u sebe a v rukou drží mobilní telefony, většinou se věnují pohybu na sociálních sítích či hraní her. K připojení využívají žáci své chytré telefony, které jim nabízí hned dvě možnosti připojení, buď prostřednictvím wifi či použijí volná data od mobilního operátora. Přehled nejpoužívanějších způsobů připojení znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7 Připojení k sociálním sítím

Uvedené výsledky potvrzují první hypotézu, že většina žáků 8. a 9. tříd základních škol je uživatelem sociálních sítí. Z výzkumu vyplývá, že pubescenti užívají více sociálních sítí. Zatímco dívky se více zaměřují na sítě typu Messenger, Instagram a Facebook, tak chlapci dávají stále větší přednost svým zálibám v hraní her a volí platformu YouTube za svou nejoblíbenější, následuje Messenger a Instagram. Do prostředí sociálních sítí mohou vstupovat i rodiče, dětem to většinou nevadí. 59,2 % chlapců a 66,7 % dívek mají mezi svými přáteli i rodiče, kterým většinou nechávají volnou ruku v pohybu na svém profilu. Vzhledem k dříve vyjmenovaným rizikům, jež sociální sítě přináší, je kontrola rodičů nezbytná. U Instagramu, který je novější platformou Facebooku mají děti před svými rodiči náskok, a to z důvodu, že rodiče účet na Instagramu nevládnou. V případě zkoumaného vzorku 364 žáků nemá 55,5 % rodičů účet na Instagramu. V případě založení účtu přijme mezi sledující své rodiče 30,6 % chlapců a 41,1 % dívek. Pokud nebudou dospívající chtít, aby rodiče měli nad jejich online

životem přehled, pak si mohou založit více účtů, které používají. Mají je rozdělené, jeden nechají pro rodinu a druhý pro přátele. Tuto možnost uvedla v dotazníku čtrnáctiletá dívka.

Velmi potěšující výsledky přinesla otázka zjišťující vztah pubescentů ke sportu. Předpokládaný odhad, že se žáci pravidelně věnují sportu, nebyl tak odvážný, jak bylo nakonec potvrzeno. Pravidelné sportování v samotném výsledku předčilo můj odhad 60 %. Žáci na základních školách jsou vedeni ke sportu, pravidelně navštěvují kroužky a velmi příjemným zjištěním byla skutečnost, že se více jak polovina pubescentů věnuje alespoň dvěma sportovním aktivitám, jedné na závodní úrovni, druhou mají spíše jako doplňkovou. Z celkového počtu 364 žáků se sportu aktivně věnuje 272 dotázaných, což dohromady činí 75 % (tab. č. 6). Mezi nejvíce oblíbené sporty u chlapců patří fotbal, hokej, florbal volejbal, plavání, basketbal, atletika, tenis a ping pong. U chlapců se velkému zájmu těší i workout, což je cvičení vlastní vahou těla ve venkovním prostředí. Na řadě míst ve městech vznikly i venkovní posilovny, které tuto aktivitu umožňují. Lákavé jsou též bojové sporty, kdy chlapci uváděli například box, taekwondo, aikido a kickbox. U dívek jednoznačně vedly ryze ženské sporty jako tanec, aerobic, gymnastika a stále populárnější cheerleading, tedy roztleskávání, které je již oficiálně uznané za sportovní disciplínu. Dalším populárním sportem u dívek je jezdectví, atletika, kinball, cyklistika, badminton, volejbal a beach volejbal, plavání a po jednom byly například uvedeny i aktivity jako jachting, lezení, karate a aikido.

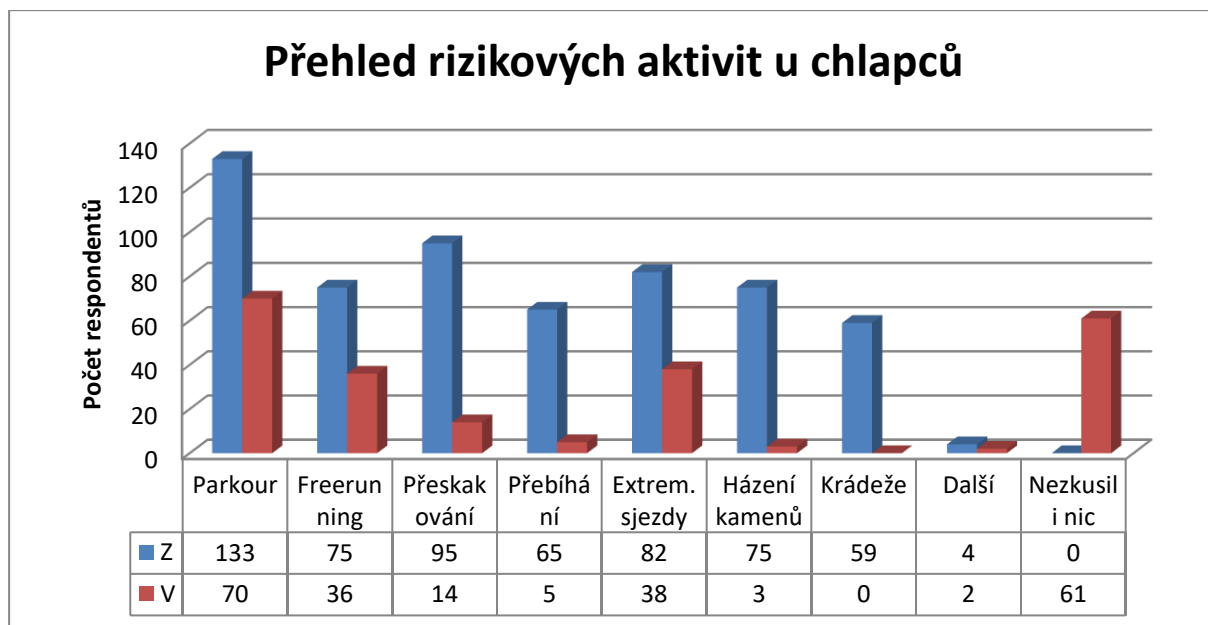
Sportovní aktivity				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	154	78,6	118	70,2
ne	42	21,4	50	29,8

Tab. č. 6 Sportovní aktivity

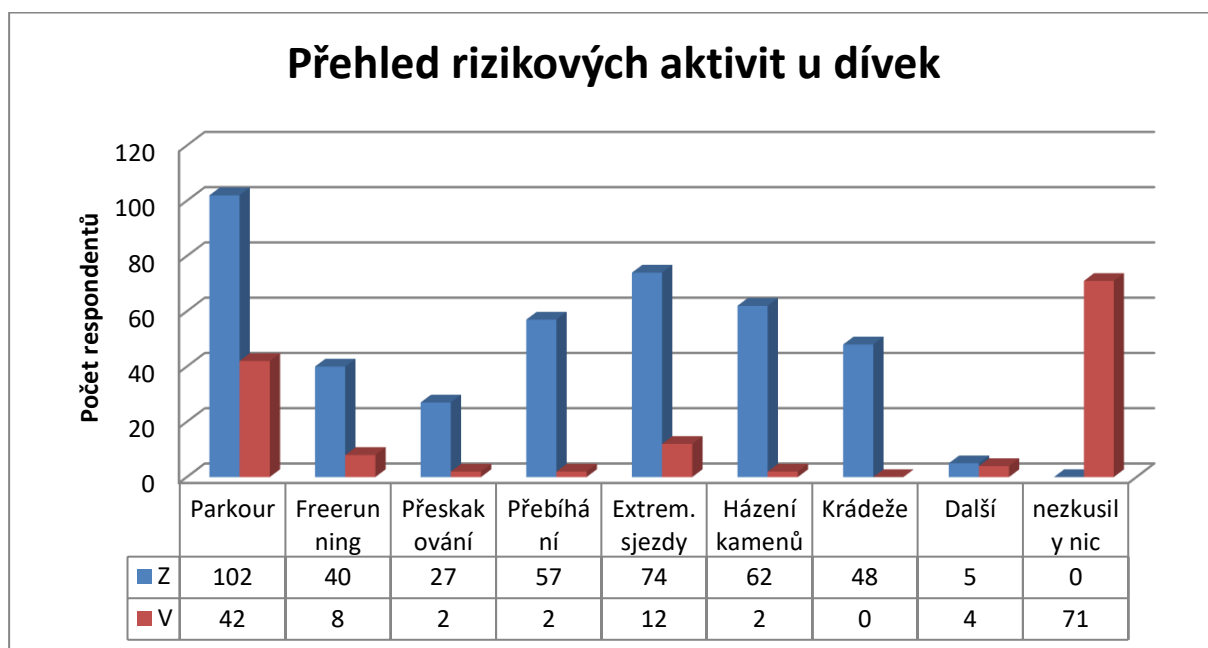
Pohybová aktivita tedy není pro žáky 8. a 9. tříd základních škol žádným cizím pojmem, což je velmi pozitivní s přihlédnutím k častému využívání internetu a hledání zábavy, buď již formou komunikace prostřednictvím sociálních sítí, či formou sledování YouTube kanálů.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké povědomí mají žáci o rizikových sportech či chování a zda něco z uvedeného vyzkoušeli. Jelikož je práce zaměřená zejména na parkour a freerunning, budeme se těmito aktivitám věnovat více. Z celkového počtu 364 respondentů zná parkour 133 chlapců a 102 dívek. V obou případech se jen necelá polovina z nich nechala inspirovat k vyzkoušení této sportovní aktivity. Chlapci vyzkoušeli parkour celkem v 70 případech, dívek bylo méně, celkem 42. Freerunning, který je parkouru velmi podobný, ale nebývá často zmiňován má z řad chlapců 75 jedinců, kteří již o freerunningu slyšeli. U dívek je

číslo opět menší, znalost tohoto sportu má 40 respondentek. Stejně jako se znalostí freerunningu čísla klesala, bylo tomu tak i v samotném vyzkoušení této aktivity. Z chlapců se chvilkoví freerunneři stali v 36 případech, u dívek pouze v 8. Další vybrané typy rizikových sportů či chování dle MŠMT byly následující: přeskakování ze střechy na střechu zná 95 chlapců, přitom 14 jich to vyzkoušelo. V tomto čísle ale mohou být zahrnuti i ti, kteří si vyzkoušeli parkour či freerunning, neboť tato aktivita je jejich součástí. Dokazují to například videa prezentována na internetu či návody na jednotlivé prvky. Z dívek byly takto odvážné jen 2 respondentky a za známou tuto aktivitu považuje 27 z celkového počtu 168 dívek. Přebíhání před auty s cílem co nejtěsnějšího minuty zná 65 chlapců a 27 dívek, počty těch, kteří to vyzkoušeli je 5 chlapců a 2 dívky. Extrémní sjezdy na kolech byly pro respondenty známější. Z chlapců tento adrenalinový sport zná 82 dotázaných, přičemž si to 38 z nich vyzkoušelo. Dívky znají extrémní sjezdy v 74 případech, 12 z nich odpovědělo kladně, že si je vyzkoušelo. Střílení či házení kamenů na projíždějící auta, vlaky či pokládání předmětů na koleje zná 75 chlapců a 62 dívek, jen velmi malá část respondentů uvedla, že by takové rizikové chování vyzkoušela, u chlapců to byly 3 dotázaní a u dívek 2. Předposlední položkou byly krádeže pro zábavu. I přesto, že o nich 59 chlapců a 48 dívek má povědomí, nikdo z dotazovaných je dle získaných dat nevyzkoušel. Ve variantě další rizikové sporty či chování uváděli žáci slaňování z mostu, parasailing, skoky padákem, ferraty (zajištěné cesty v těžko dostupném místě, zpravidla v horském terénu), jachting. Tyto všechny zmíněné aktivity žáci i vyzkoušeli celkem v 6 případech. Mezi rizikové chování dále žáci řadili i užívání drog. Z celkového počtu 364 respondentů shodně uvedlo 132 z nich (61 chlapců a 71 dívek), že nevyzkoušeli nic z uvedeného. Pro lepší přehlednost jsou data o znalostech a zkušenostech chlapců a děvčat v oblasti rizikových sportů a chování uvedena zvlášť v grafech č. 6 a 7.

Graf č. 8 Přehled rizikových aktivit u chlapců

Graf č. 9 Přehled rizikových aktivit u dívek

Z uvedených výsledků je zřejmé, že pubescenti mají povědomí o rizikovém chování či rizikových sportech, avšak s jejich zkoušením či praktikováním příliš neexperimentují. Tyto výsledky potvrzují i data získaná z otázky zaměřující se na možné problémy, které mohly nastat při zkoušení rizikových aktivit. Žáci nejčastěji volili možnost jiné, kde uváděli shodně odpověď, že je takové aktivity nezajímají nebo že je nedělají. Mezi dívkami bylo 54 těch, které se o tuto oblast nezajímají, a 60 dívek napsalo odpověď, že nic z uvedeného nedělají. Vysoká čísla byla i u chlapců, 49 % z nich volilo možnost jiné, kde uvedlo následující možnosti: 37

respondentů výše uvedené aktivity nedělá, 54 z nich tato činnost nezajímá a jeden chlapec uvedl jako jiný důvod psychické uspokojení. Rizikové sporty u respondentů, jež je vyzkoušeli, nepřivodily žádné problémy u 42,3 % chlapců a u 22,6 % děvčat. Z celkového počtu 364 žáků mělo zdravotní problémy 10 chlapců (5,1 %) a 13 dívek (7,7 %). Problémy se zákonem byly minimální, u chlapců je přiznalo celkem 7 dotazovaných (3,6 %) a u dívek bylo konečné číslo 3, tedy 1,8 % (tab. č. 7).

Způsobené problémy				
	Chlapci	%	Dívky	%
žádné	83	42,3	38	22,6
zdravotní	10	5,1	13	7,7
problémy se zákonem	7	3,6	3	1,8
jiné	96	49	114	67,9

Tab. č. 7 Způsobené problémy

Otázky číslo 22. až 24. byly zaměřeny čistě na parkour a freerunning. I přesto že je parkour o volném pohybu a překonávání překážek v městském prostředí, byla do dotazníku zapsána položka zjišťující, zda se v okolí školy či domova respondentů nenachází parkourové hřiště, které by svou dostupností a možností častějšího tréninku budilo u žáků větší zájem. Výsledky ovšem nic takového nedokázaly. Jen velmi malá část dotázaných, 15 chlapců a 9 dívek, mohli kladně odpovědět na otázku, zda se v jejich okolí nachází parkourové hřiště (tab. č. 8). Ostatní respondenti volili možnost, že nic takového v okolí nemají. Chlapci se na této variantě shodli v 50 % a dívky v 42,3 %. Často volenou odpovědí byla i možnost, že o takovém hřišti žáci nevědí. Takto se vyjádřilo 42,3% chlapců a 52,4 % dívek.

Parkourové hřiště				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	15	7,7	9	5,3
ne	98	50	71	42,3
nevím	83	42,3	88	52,4

Tab. č. 8 Parkourové hřiště

Výzkumná skupina nepotvrdila ani přílišný zájem o parkour ani freerunning. Ačkoliv existuje nabídka kempů, letních táborů či workshopů, tuto možnost využilo minimum dotázaných. Celkem 341 respondentů z počtu 364 uvedlo, že nenavštěvují parkourové akce. V zastoupení jednotlivých pohlaví vyplynulo, že 93,4 % chlapců a 94 % dívek nejeví zájem o tento druh sportovní aktivity. Povědomí o parkouru nemá celkem 7 respondentů, 3 chlapci a 4 dívky (tab. č. 9). Pokud ovšem někteří parkour vyzkoušeli včetně atmosféry workshopu

či víkendového kempu, rádi se vrací zpět. Chlapci uvedli, že akce tohoto typu absolvovali zpravidla 2krát až 3krát. Jednou respondent uvedl, že se těchto akcí zúčastnil již 6krát a ve dvou případech byla uvedena pětinasobná účast na parkourové akci. Dívky ve třech případech takovou akci vyzkoušeli pouze jednou a tři respondentky uvedly, že akci tohoto typu navštívily 3krát a 4krát.

U freerunningových akcí jsou výsledky takřka podobné. Pro porovnání jsou obě tabulky uvedeny pod sebou. Podobnost výsledků se v tomto případě dala očekávat z důvodu blízkosti těchto sportovních aktiv, jež bývají někdy spojovány. Hybner a spol. uvádí, že v Čechách se spíše používá pojem parkour jako nadřazený pro pojem freerunning. V zahraničí jsou obě disciplíny na stejné úrovni. Freerunning tedy není tolik o efektivitě pohybu, jako je tomu u parkouru. Jde o kreativitu, vnitřní prožitek a vzhlednost pohybů, které freerunner předvádí (2017, s. 105).

Parkourové akce				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	10	5,1	6	3,6
ne	183	93,4	158	94
nevím, co to je	3	1,5	4	2,4

Tab. č. 9 Návštěvnost parkourových akcí

Freerunningové akce				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	5	2,6	3	1,8
ne	178	90,8	146	86,9
nevím, co to je	13	6,6	19	11,3

Tab. č. 10 Návštěvnost freerunningových akcí

Období dospívání poskytuje jedincům chuť zkusit nové věci a hledat nové zážitky. Posouvání vlastních hranic spojené s prezentací na sociálních sítích je atraktivní nejen pro dospívající, ale touto kombinací se nechá strhnout i řada dospělých. Jak pohlíží pubescenti na adrenalinové sporty, je znázorněno v tabulce č. 11. Atraktivnost nevšedních zážitků je lákavá pro 44,6 % dotazovaných chlapců. Dívky, které mívají menší sklony k vyhledávání adrenalinových zážitků, vyjádřilo svůj souhlas v 33,3 %. Z celkového počtu 364 žáků neshledává žádný zájem na extrémních sportech 109 chlapců a 92 dívek, v procentuálním vyjádření si jsou výsledky velmi podobné, a to 55,6 % u chlapců a 54,8 % dívek. Pokud se žáci zmínili na adresu adrenalinových sportů pozitivně, pak za nejvíce lákavou aktivitu tohoto rázu považují skok padákem, tuto možnost zmínilo 41 respondentů. Hned druhým nejčastěji

zmiňovaným adrenalinovým sportem byl bungee jumping, který jmenovalo celkem 29 dotazovaných. Z vodních adrenalinových sportů respondenti jmenovali skoky do vody ze skalních útesů, potápění se žraloky či vodní lyže a parasailing. Dalšími jmenovanými sportovními aktivitami byly extrémní sjezdy na kolech, bruslích a extrémní lyžování. Žáci též zmínili volný pád, airsoft (střelba malými plastovými kuličkami z plastových zbraní, jež vypadají jako věrné kopie známých modelů zbraní) a rallye. 20 respondentů odpovídajících kladně na lákavost adrenalinových sportů nebylo více konkrétních a sport neupřesnili.

Lákavost adrenalinových sportů				
	Chlapci	%	Dívky	%
ano	87	44,4	56	33,3
ne	109	55,6	92	54,8
neodpověděli			20	11,9

Tab. č. 11 Lákavost adrenalinových sportů

Závěrečná otázka dotazníku směřovala ke zjištění, odkud čerpají pubescenti inspiraci, pokud se věnují parkouru a freerunningu. Žáci mohli vybírat ze tří předem nabízených možností a v případě že by si nevybrali, mohli uvést jiný důvod. Obě skupiny chlapců i děvčat odpovídali velmi podobně podle demografického rozdělení. Chlapci ve více jak 12 % volili buď možnost, že inspiraci našli v médiích, nebo že takové sporty viděli u ostatních. Dívky se ve stejných otázkách čerpání inspirace pohybovaly mezi možností média versus zhlédnutí u ostatních pouze mezi 2,5 – 3 %. Ve většině případů žáci na tuto otázku neodpovídali. Důvodem mohla být převaha negativních odpovědí při zjišťování údajů, zda respondenti navštěvují parkourové či freerunningové akce. Na poslední otázku nevedlo odpověď 65,8 % chlapců a 85,7 % dívek.

Inspirace pro rizikové sporty				
	Chlapci	%	Dívky	%
média	24	12,2	5	3
kamarád/ka	13	6,6	11	6,5
viděl u ostatních	25	12,8	4	2,4
jiné	5	2,6	4	2,4
bez odpovědi	129	65,8	144	85,7

Tab. č. 12 Inspirace pro rizikové sporty

4.3 Porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami

Cílem této práce bylo poukázat na současné trendy v komunikaci u dospívajících. K hlubšímu poznání této problematiky mě vedla má praxe, kdy zajišťuji pro žáky základních škol a studenty středních škol preventivní besedy na téma bezpečného chování, nejen v běžném životě, ale i v online světě. Nejen žáci, ale i pedagogové, mnohdy neví, jak problém se sociálními sítěmi uchopit. Dotazník, který byl pro účely výzkumu vytvořen, měl od žáků získat data ohledně oblíbenosti sociálních sítí, jejich druhů, které jsou u pubescentů populární včetně věkové hranice, kdy je začali žáci aktivně používat.

H₁: Většina žáků 8. a 9. tříd na zkoumaných základních školách používá sociální síť.

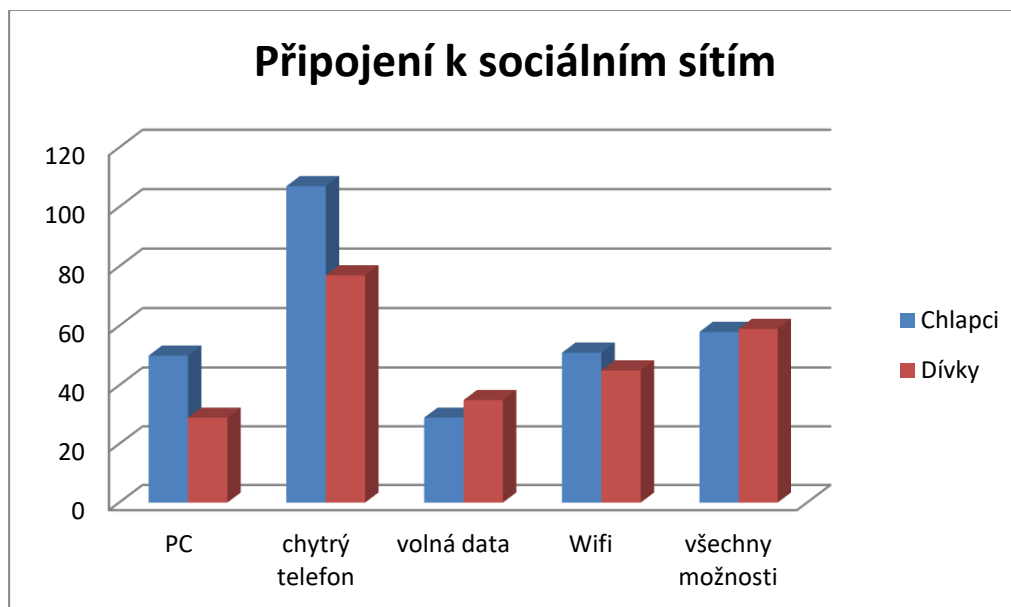
Tato hypotéza byla potvrzena. Z výsledků je patrné, že žáci používají minimálně jednu ze současných sociálních sítí. Pubescenti zpravidla používají tři druhy sociálních sítí, kdy mezi nejoblíbenější patří Messenger, Instagram a YouTube. Poslední jmenovanou síť používají převážně chlapci. Z celkového počtu 196 chlapců uvedlo 177 z nich, že tuto aplikaci používají pravidelně. Dívky tuto síť používají v menším měřítku. Celkový počet uživatelů činí 127 ze 168 dotazovaných. Kanál YouTube je u dívek třetí nejpoužívanější aplikací. Aktivními uživateli Messengeru je z celkového počtu 364 respondentů 160 chlapců a 149 dívek, což této aplikaci přidělilo prvenství v oblíbenosti u obou pohlaví. V těsném kontaktu s rozdílem pěti respondentek skončil Instagram. Tuto sociální síť používá shodně 144 dívek a 144 chlapců. Na Facebooku mají dospívající stále zřízené účty, nicméně na této síti pomalu omezují aktivitu a přesunují se na dceřinou modernější platformu Instagram. Facebook dle získaných dat používá 127 chlapců a 122 dívek.

Z tabulky ke grafu č. 2, který znázornil věkovou hranici pro používání sociální sítě, je patrné, že chlapci začínají s touto aktivitou dříve. Ve věku 7 až 10 let si založilo alespoň jeden účet na sociální síti 57 chlapců, druhým nejčastěji zmiňovaným věkem byl u tohoto pohlaví věk 12 let, kdy sociální síť začalo používat 42 chlapců. Dívky začaly s aktivitou na sociálních sítích nejčastěji ve 12 letech, tuto možnost zvolilo 47 dotázaných. Se shodnými výsledky, tedy 41 dívek poté skončily dvě věkové kategorie 7 – 10 let a 11 let.

	Chlapci	Dívky
7 až 10	41	16
11	17	16
12	28	22
13	19	10
14	12	6

Tabulka č. 13 ke grafu č. 2 ze str. 36 Věk používání sociální sítě

Adolescenti již považují za zcela běžné vlastnit chytrý telefon. Díky němu mohou být prakticky pořád ve spojení s online prostředím. Tento trend se odráží i na výsledcích zjišťujících nejčastější způsoby připojení k sociálním sítím. 107 chlapců a 77 dívek z celkového počtu 364 respondentů uvedlo, že k připojení využívá právě chytrý telefon a kombinaci volného připojení přes wifi či data ke svému tarifu.

Graf č. 7 Připojení k sociálním sítím

Uvedené výsledky jsou podobné těm, které uvádí aktuální průzkum projektu e-bezpečí. Výsledky zveřejněné v lednu 2019 potvrzují, že děti se dnes na internet dostávají především přes mobilní telefony (84 % denně) a už jen menší část z nich (45 %) k tomu denně používá počítač. Děti používají internet nejvíce k zábavě a komunikaci: alespoň jednou týdně 92 % online sleduje videa a 88 % poslouchá hudbu, nejméně jednou týdně komunikuje 87 % s rodinou a kamarády, přičemž 81 % navštěvuje sociální síť. (E-bezpečí, 2019).

Hledání zábavy na internetu potvrdily i výsledky prezentované v grafu č. 3 v podkapitole 4.2 Prezentované výsledky zkoumání. Žáci odpovídali na otázku, jak často sledují příspěvky na YouTube, tedy největším portále pro sdílení videí. 51 % chlapců uvedlo, že videa sledují pravidelně, přičemž se největšímu zájmu těší gaming a hudba. Dalších 44 % chlapců uvedlo, že YouTube sledují občas. U dívek jsou výsledky opačné, nejvíc respondentek, celkem 61 % patří mezi občasné sledující a 32 % dívek sleduje videa pravidelně. Mezi děvčaty patří mezi nejsledovanější videa hudba a příspěvky zaměřené na módu, líčení a účesy.

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci se společností O2 Czech Republic provedli v roce 2017

průzkum na téma využívání kanálu YouTube u dětí. Bylo zjištěno, že „v 10 letech věku dítěte využívá YouTube dvakrát více dětí než Facebook. Děti v drtivé většině preferují videa vytvářená YouTubery - zejména tzv. letsplaye (záznamy z hraní počítačových her), zábavné videokanály (vtipy, humor), dívky pak sledují videokanály zaměřené na módu (fashion).“ (Kopecký, 2019).

V rámci výzkumu této odborné práce bylo zjištěno, že 37 % chlapců má svůj vlastní YouTube kanál. Dívky v této oblasti tolik aktivní nejsou, vlastní účet na YouTube má 19 % (graf č. 5). Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že chlapci si účet na YouTube zřizují nejčastěji mezi 7- 10 rokem věku. U děvčat připadá v úvahu nejčastěji věk kolem 12 let věku.

Graf č. 5 Vlastnictví účtu na YouTube

Sledování kanálu YouTube v nízkém věku dítěte jej může i negativně ovlivnit. „Obsah, který je dětem v prostředí YouTube předkládán, není regulován zcela automaticky. Mezi závadný obsah, který by se na YouTube neměl objevit, patří nahota nebo sexuální obsah, nebezpečný nebo škodlivý obsah, násilný nebo explicitní obsah, obsah porušující autorská práva, nenávistný obsah, výhrůžky, spam a podvody. Aby bylo možné tento typ obsahu z YouTube odstranit, musel by YouTube dokázat veškerý svůj obsah nějakým sofistikovaným způsobem zkontrolovat. Toto je nereálné, každou minutu totiž jeho uživatelé na YouTube nahrají více než 300 hodin nových videí.“ (Kopecký, 2019).

Třetí část dotazníku byla zaměřena na běžné, rizikové, adrenalinové a extrémní sporty. Zajímala jsem se o to, jaké rizikové chování či rizikové sporty pubescenti znají a zda je také někdy vyzkoušeli. Očekávaným výsledkem bylo vysoké povědomí, okolo 80 %, o parkouru a

freerunningu a dalších vyjmenovaných rizikových sportech či chování, jenž může způsobit nejen zdravotní potíže. V samotném vyzkoušení uvedených rizikových aktivit byl můj odhad u 35 %. Předpokládaný odhad návštěvnosti parkurových a freerunningových akcí nebyl masový, maximálně okolo 10% respondentů.

H₂: Většina žáků má zkušenost s rizikovým chováním ve sportu.

Ještě dříve, než si na tuto hypotézu odpovíme, je důležité zmínit, že pod pojmem zkušenost můžeme rozumět sledování videí, samotné vyzkoušení či to, zda se rizikovým sportům věnují. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že z celkového počtu 364 žáků se sportu aktivně věnuje 272 dotázaných, což dohromady činí 75 %. Sledovaní žáci se tedy sportu většinou věnují a dělají to, co mají rádi. U chlapců převažovaly kolektivní sporty jako fotbal, hokej či florbal. Dívky preferují tanec, aerobic a gymnastiku. V otázce rizikových sportů či rizikového chování mají žáci přehled. Znají parkour a freerunning, k nimž se pojí i možná rizika například zdravotní, když jedinec neodhadne své síly. Při překonávání překážek se poté může snadno dostat do sporu se společností, která nemusí mít pro skoky přes městské mobiliáře či soukromé pozemky pochopení. I přes vše jmenované se žáci s případnými problémy potýkali minimálně. Jedním z nejčastěji uváděných důvodů byl ten, že se o tyto aktivity zkrátka nezajímají nebo že je nedělají. Mezi dívkami bylo takových odpovědí celkem 114 a u chlapců byl konečný součet 91 odpovědí typu nedělám/nezajímá. Dnešní žáci jsou přehlčeni informacemi a podněty, za čímž stojí média a neustálé propojení s online světem. Pokud se objeví něco nového, někteří neodolají a v rámci hledání svých možností se zkoušce nebrání. Zatímco parkour zná z celkového počtu 364 respondentů 133 chlapců a 102 dívek, chuť vyzkoušet si tuto novou aktivitu měla jenom necelá polovina z nich, tedy 70 chlapců a 42 dívek. Mezi pravidelné účastníky parkurových akcí ale patří již jen 10 chlapců a 6 dívek, kteří odpověděli, že tyto akce navštívili více než jedenkrát. U freerunningu jsou výsledky ještě nižší, za čímž možná stojí skutečnost, že se u nás spíše více používá označení parkour, jenž je brán jako nadřazený freerunningu. Tato aktivita je známá pro 76 chlapců a 40 dívek, z toho 36 chlapců a 8 dívek zmiňovaný sport vyzkoušeli a freerunningovou akci alespoň více než jedenkrát navštívilo 5 chlapců a 3 dívky. Kde berou pubescenti inspiraci, však z výzkumu nelze posoudit. Poslední položku v dotazníku totiž většinou respondenti vynechávali s tím, že se o takové aktivity nezajímají, tudíž inspirovat nepotřebují. Pouze 24 chlapců uvedlo, že je k adrenalinovým aktivitám inspirovala média (12,2 %) a nejčastěji vybranou možností bylo, že to viděli u ostatních, tak to chtěli vyzkoušet, takto odpovědělo 25 chlapců (12,8 %). Dívky se k této otázce vyjadřovaly minimálně, z celkového počtu 168 respondentek jich

neodpovědělo 144, zbývající v 11 případech nejčastěji vybíraly možnost, že je k vyzkoušení přivedl/a kamarád/ka (6,5 %).

Rizikové chování patří k vývoji a dospívání jedince. Puberta je o hledání své identity, svých možností i hranic, kam až může jedinec zajít. Někdy stojí za chováním na hraně zákona touha odlišit se, upozornit na sebe, zažít doposud nepoznané anebo to může být jednoduše vzdor vůči autoritám. Tématu rizikového chování u adolescentů se v roce 2017 ujali i Dolejš a Orel, kteří provedli výzkum zaměřený právě na tuto problematiku u adolescentův Moravskoslezském kraji. „Provedené výzkumné šetření odhalilo, že k výraznému nárůstu zkušeností s rizikovými aktivitami dochází u chlapců ve věku mezi 13. a 14. rokem, u dívek to bývá zpravidla o rok dříve, tedy mezi 12. a 13. rokem. Výzkum odhalil, že z celkového počtu 1397 žáků má 30% zkušenosti s krádežemi nějaké věci. Jedna pětina studentů má zkušenosti s vandalismem nebo poškozováním cizí věci jen tak pro zábavu a 21% dotazovaných zažilo verbální agresi.“ (Dolejš, Orel, 2017, s. 37). K těmto výsledkům nenabízí získaná data z dotazníkového šetření adekvátní výsledky, neboť soustředěnost byla spíše na rizikové sporty. Jedinou podobností, jež byla při výzkumu zjištěna, bylo rizikové chování ve vztahu k ničení cizího majetku (obr. 4 – 6). Na fotografiích je zachyceno parkourové hřiště před základní školou. Je patrné, že většina dostupné plochy neunikly projevu některých jedinců.

Obr. č. 5 Parkourové hřiště

Obr. č. 6 a 7 Parkourové hřiště detail

V této spojitosti je rizikové chování ve sportu potvrzeno. Pokud budeme brát v úvahu, že zkušeností můžeme rozumět i sledování takového chování na internetu prostřednictvím sociálních sítí, pak hypotéza, že většina žáků má zkušenost s rizikovým chováním ve sportu je pravdivá. Ovšem za dosažením odpovědi, do jaké míry ovlivňují sociálně sítě rizikové chování u adolescentů, by bylo nutné provést podrobnější výzkum za použití jiných metodologických postupů.

Závěr

Sociální sítě a internet hrají v životě dospívajících velkou roli. Většina žáků denně používá minimálně alespoň jednu z celosvětově nejpopulárnějších sociálních sítí. U chlapců je nejoblíbenější YouTube, tedy největší kanál pro sdílení videí. Svou aktivitu na tomto portále začínají již ve věku mezi 7 až 10 lety, dívky zpravidla později, kolem 12 věku. YouTube si zachovává silnou přízeň, jelikož znamená pro uživatele zábavu. Pravidelnému sledování příspěvků na YouTube se věnuje 53,6 % chlapců a dalších 42,3 % využívá tento nevyčerpatelný video kanál k občasnému sledování oblíbených témat. I dívky si k této síti našly cestu, avšak jejich sledování není tolik intenzivní jako u chlapců. K pravidelnému sledování příspěvků se přiklonilo 32,7 % respondentek. Daleko většího čísla dosáhly u možnosti, že YouTube kanál sledují pravidelně. V konečném součtu je tedy 95,9 % chlapců a 94 % dívek příznivci YouTube. Vedle této sítě používají i takové, kde mohou komunikovat s okolím daleko rychleji. Mezi nejoblíbenější komunikační síť patří Messenger, který používá 160 chlapců a 149 dívek z celkového počtu 364 respondentů. Ve vztahu pouze k této jedné síti by procentuální vyjádření vypadalo následovně: 81,6 % chlapců a 88,7 % dívek používá aplikaci Messenger. Další oblíbenou komunikační platformou je Instagram, který přebírá prvenství Facebooku, jelikož ten je dle hodnocení žáků již dost starý. Instagram používá shodně 144 chlapců i dívek (73,5 % a 85,7 % ve vztahu pouze k této jediné aplikaci).

Ve světě sociálních sítí jsou rodiče vítáni, což je ro dospělé dobrá zpráva. Pubescenti, ačkoliv své rodiče občas kritizují, nechávají je nahlížet do tohoto světa. V případě Facebooku má v přátelích své rodiče 59,2 % chlapců a 66,7 % dívek. U Instagramu jsou čísla menší (30,6 % chlapci a 41,1 % dívky), což je způsobeno zejména tím, že rodiče nestačí držet tempo s novými nastupujícími trendy a účet na této sociální síti nemají.

V otázce sportu mají žáci 8. a 9. tříd jasno. Většina respondentů je aktivními sportovci. Mezi chlapci to je 78,6 % a mezi děvčaty je 70,2 % sportovkyň. Vzhledem k narůstajícímu času, který jsou schopni teenageři trávit na internetu, je potěšující trvajícím kladným vztah k pohybu. Co se jednotlivých sportů týká, vybírají si žáci klasické sportovní disciplíny jako plavání, cyklistika, lyžování. Mezi chlapci je nejoblíbenější fotbal, hokej a florbal, u dívek poté převažují ryze ženské sporty jako tanec, aerobic a gymnastika. Nové sportovní trendy přicházející ze zahraničí se taktéž pomalu prosazují, jedná se například o roztleskávačství, tzv. cheerleading, kterému se věnuje 5 dívek. Workout, tedy cvičení v terénu, uvedlo mezi svými aktivitami 8 chlapců. I parkour a freerunning má své příznivce, stejně jako v případě předchozích zmíněných ne příliš známých sportovních aktivit, nedosahuje jejich počet příliš

velkých čísel. Parkourové akce si opakovaně nenechalo ujít 10 chlapců a 6 dívek, u freerunningu byla čísla nižší, 5 chlapců a 3 dívky. Vyzkoušet si ale takovou aktivitu jednorázově bylo ochotných více žáků, buď je k takové aktivitě inspirovala média, nebo ji viděli u ostatních, případně ji vyzkoušeli na popud kamaráda/ky. Parkour si vyzkoušelo 70 chlapců a 42 dívek, freerunning pak 36 chlapců a 8 dívek. Do jaké míry popularitu těchto sportů ovlivňují sociální sítě, výzkum neodhalil, neboť by bylo nutné zvolit jinou metodu, nicméně spojitost byla žáky naznačena. Několik respondentů nezávisle na sobě do dotazníku vpisovali vzkazy na adresu konkrétního YouTubera propagující parkour, i přesto, že taková položka v dotazníku nebyla uvedena.

Překonávání limitů, životní výzvy či pouhé experimentování neoddělitelně patří k složitému procesu dospívání. Hledání sebe sama nebo upevňování pozice ve vrstevnické skupině může adolescenty přivést do různých situací, i těch vyznačujících se rizikovým chováním. Budiž útěchou pro všechny a zejména pro rodiče, že s narůstajícím věkem dochází většinou i k omezení „klukovin“. Do té doby je nutné udržet si pevné nervy, rodičovský nadhled a dopřát pubescentovi pevné rodinné zázemí, které výrazně pomáhá v hledání vlastního já a životního směru.

Seznam použité literatury

- BLATNÝ, Marek, ed. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.
- DOLEJŠ, Martin a Miroslav OREL. *Rizikové chování u adolescentů a impulzivita jako prediktor tohoto chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5252-4.
- HOLÁ, Lenka. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4109-3.
- HYBNER, Milan, Tomáš TARAN a Tomáš ZONYGA. *Parkour a freerunning*. 1. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0241-9.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2015. ISBN 978-80-7454-553-5.
- JANOUC, Viktor. *Internetový marketing*. 2. Brno: Computer Press, Albatros Media, 2017. ISBN 978-80251-4311-7.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍKOVÁ. *Vývojová psychologie: 2., aktualizované vydání*. 4. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- MIOVSKÝ, Michal. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. ISBN 978-80-87258-89-7.
- SEDLÁČKOVÁ, Daniela. *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka: význam zdravého sebevědomí : rodiče, škola, kamarádi : dítě se zvýšeným či sníženým sebevědomím : osobnostní a sociální výchova*. Praha: Grada Publishing, 2009. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2685-4.
- SLEPIČKA, Pavel, Irena SLEPIČKOVÁ a Jiří MUDRÁK. *Rizikové chování ve sportu dětí a mládeže*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-3995-6.
- ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu*. I. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 8024750104.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie - dětství a dospívání*. II. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-264-2153-1.
- VÝROST, Jozef. Sociální psychologie osobnosti. *Sociální psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2008, , 69-87. ISBN 978-80-247-1428-8.

Internetové zdroje

Běžné, rizikové a extrémní sporty, jaký je rozdíl? [online]. Praha: První Klubová, 2018 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.prvniklubova.cz/cs/kuryr/clanek/bezne-rizikove-a-extremni-sporty-jaky-je-rozdil-4uFBGA.aspx>

HOLEČEK, Jan. Fenomén youtuberů: Mocný online marketingový nástroj současnosti. *Www.marketup.cz*[online]. Praha, 2015, 29. 7. 2015 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <http://www.marketup.cz/cs/blog/fenomen-youtuberu-mocny-online-marketingovy-nastroj-soucasnosti>

KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru: výzkumná zpráva. *E-Bezpečí: Centrum prevence rizikové virtuální komunikace* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017, 2017 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/96-sexting-a-rizikove-seznamovani-2017/file>

KOPECKÝ, Kamil. Problém zvaný Tik Tok. *E-bezpečí* [online]. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého V Olomouci, 2019, 4. 1. 2019 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1403-problem-zvany-tik-tok>

KUBALA, Lukáš. Facebook umírá, žezlo přebírá Instagram. *E-bezpečí* [online]. Olomouc, 2019, 18. 1. 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1440-facebook-umira-zezlo-prebira-instagram>

KUBALA, Lukáš. Snapchat už nepřináší revoluční novinky, pouze rizika. *E-bezpečí* [online]. Olomouc, 2019, 19. 1. 2019 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1441-snapchat-uz-neprinasi-revolucni-novinky-pouze-rizika>

Pedagogické info: Alena Hykyšová: České děti se chodí na internet bavit [online]. 2019 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2019/03/alena-hykysova-ceske-deti-se-chodi-na.html>

PEMBERTON, Becky. LEAPING AHEAD What is Parkour, how can you get involved in free running and is it dangerous?. *The Sun* [online]. 2017 [cit. 2017-11-18]. Dostupné z: <https://www.thesun.co.uk/news/2586430/parkour-free-running/>

Plzeň pro sport: Le Parkour – umění pohybu [online]. Plzeň: Plzeň pro sport, 2017 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://plzenprosport.cz/novinky/le-parkour-umeni-pohybu>

Statista: Most popular social networks worldwide as of January 2019, ranked by number of active users (in millions) [online]. Hamburg, Německo: Statista, 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Statista: Number of monthly active Instagram users from January 2013 to June 2018 (in millions) [online]. Hamburg, Německo: Statista, 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/253577/number-of-monthly-active-instagram-users/>

Statista: Reach of leading social media and networking sites used by teenagers and young adults in the United States as of February 2017 [online]. Hamburg, Německo: Statista, 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/199242/social-media-and-networking-sites-used-by-us-teenagers/>

Trendy v návštěvnosti internetu: ročenka 2016 [online]. Praha: SPIR, 2017 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: http://www.netmonitor.cz/sites/default/files/prilohy/IAC%202017%20-%20NetMonitor%20ro%C4%8Denka%202016_1.pdf

Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu [online]. Olomouc: Centrum PRVoK, PdF UP Olomouc, 2014 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/61-vyzkum-rizikoveho-chovani-ceskych-deti-v-prostredii-internetu-2014-prezentace/file>

Vzdělávací institut ochrany dětí o.p.s.: Rizikové chování u dětí a mladistvých [online]. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://www.viod.cz/editor/assets/download/prezentace_RCH_PR.pdf

Zephoria: The Top 20 Valuable Facebook Statistics – Updated March 2019 [online]. Florida: Zephoria, 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://zephoria.com/top-15-valuable-facebook-statistics/>

ŽALOUĐÍKOVÁ, Iva. Změny v psychice a chování u dospívajících ve věku 11-15 let. *Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. Brno, 2013, 15. 3. 2013 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/zmeny-v-psychice-chovani-u-dospivajicich-ve-veku-11-15-let>

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek č. 1: Graf návštěvnosti na internetu

Obrázek č. 2: Žebříček nejpopulárnějších sociálních sítí ve světě

Obrázek č. 3: Nárůst používání aplikace Instagram ve světě

Obrázek č. 4: Nejpoužívanější soc. sítě ve světě mezi teenagery

Obrázek č. 5: Parkourové hřiště

Obrázek č. 6: Parkourové hřiště detail

Obrázek č. 7: Parkourové hřiště detail

Tabulka č. 1: Klasifikace online rizik podle Ševčíkové

Tabulka č. 2: Sebehodnocení prospěchu

Tabulka č. 3: Vztah ke škole

Tabulka č. 4: Rodiče na Facebooku

Tabulka č. 5: Rodiče na Instagramu

Tabulka č. 6: Sportovní aktivity

Tabulka č. 7: Připojení k sociálním sítím

Tabulka č. 8: Parkourové hřiště

Tabulka č. 9: Návštěvnost parkurových akcí

Tabulka č. 10: Návštěvnost freerunningových akcí

Tabulka č. 11: Lákavost adrenalinových sportů

Tabulka č. 12: Inspirace pro rizikové sporty

Tabulka č. 13: Věk používání sociální sítě

Graf č. 1: Nejoblíbenější sociální síť

Graf č. 2: Věk používání sociální sítě

Graf č. 3: Četnost sledování příspěvků

Graf č. 4: Témata sledování

Graf č. 5: Vlastnictví účtu na YouTube

Graf č. 6: Věk založení účtu na YouTube

Graf č. 7: Připojení k sociálním sítím

Graf č. 8: Přehled rizikových aktivit u chlapců

Graf č. 9: Přehled rizikových aktivit u dívek

Příloha

Dotazník - Rizikové sporty mládeže v kontextu sociálních sítí jako rizikový faktor ovlivňující chování dospívajících (anonymní)

1. Uveďte, jaký ročník ZŠ navštěvujete?

- a) osmý
- b) devátý
- c) jiný (uveďte jaký)

2. Kolik je Vám let?

- a) 14
- b) 15
- c) jiný (uveďte jaký)

3. Jste:

- a) dívka
- b) chlapec

4. Vaše školní výsledky jsou dle vašeho sebehodnocení:

- a) nadprůměrné
- b) průměrné – jsem spokojen/a
- c) lehce podprůměrné – mohl/a bych se více věnovat přípravě a výsledky si zlepšit
- d) spíše špatné

e) pokud nevyhovuje žádná z variant, uveďte jinou

5. Školu navštěvuji

a) velmi rád/a

b) rád/a

c) nerád/a

d) beru ji jako nutnou povinnost

e) případně uveďte jiný důvod

6. Ve školním (třídním) kolektivu jsem:

a) velmi oblíben/a, mám spoustu přátel

b) mám okruh svých přátel, který mi stačí

c) ve třídě nemáme příliš dobrý kolektiv, nejsme jeden tým

d) kolektivu se spíše straním, nevyhledávám jej

e) případně uveďte jiný důvod

7. Uveďte počet žáků ve třídě

8. Jaké sociální sítě využíváte?

a) Instagram

b) Facebook

c) YouTube

d) WhatsApp

- e) Viber
- f) Messenger
- d) Snapchat
- e) jiné, uveďte jaké
- f) žádné

9. Od kolika let používáte sociální sítě bez ohledu na věkové omezení, které mají některé komunikační kanály v podmínkách?

10. Kolik máte přátel na Facebooku? Uveďte prosím orientační počet

11. Máte mezi svými přáteli rodiče?

- a) ano
- b) ne
- c) ano, ale nesmějí mi psát pod příspěvky
- d) rodiče Facebookový profil nemají
- e) nemám Facebook

12. Kolik sledujících na Instagramu? Uveďte prosím orientační počet

13. Máte mezi sledujícími rodiče?

- a) ano
- b) ne

c) ano, ale nesmějí mi psát pod příspěvky

d) rodiče Instagram nemají

e) nemám Instagram

14. Sledujete příspěvky a videa na YouTube?

a) ano, pravidelně

b) ano, občas

c) ano, pouze konkrétní video na doporučení kamaráda/ky

d) nesleduji

15. Jaká videa Vás nejčastěji zajímají?

a) hudba

b) pranks

c) sport (včetně extrémního)

d) gaming

e) jiná (uved'te jaká)

16. Máte účet na YouTube?

a) ano (uved'te věk odkdy)

b) ne

17. Na sociální síť se připojujete:

- a) přes PC
- b) přes chytrý telefon
- c) mám k dispozici volná data ve svém mobilu
- d) k připojení používám pouze Wifi
- e) využívám všechny zmíněné možnosti

18. Sportujete pravidelně?

- a) ano (uveďte, jakému sportu se věnujete)
- b) ne

19. Jaké znáte rizikové chování, rizikové chování ve sportu či extrémní sporty?

- a) Parkour
- b) freerunning
- c) přeskokování mezer mezi domy ze střechy na střechu
- d) přebíhání před auty s cílem, kdo nejtěsněji přeběhne
- e) extrémní sjezdy na kolech
- f) střílení a házení kamenů na jedoucí auta, vlaky, pokládání předmětů na koleje
- g) krádeže ro zábavu, odstraňování vík od kanálů
- h) další

20. Vyzkoušeli jste již něco z uvedeného?

- a) Parkour

- b) freerunning
- c) přeskakování mezer mezi domy ze střechy na střechu
- d) přebíhání před auty s cílem, kdo nejtěsněji přeběhne
- e) extrémní sjezdy na kolech
- f) střelení a házení kamenů na jedoucí auta, vlaky, pokládání předmětů na koleje
- g) krádeže ro zábavu, odstraňování vík od kanálů
- h) jiné (uved'te co)

21. Pokud jste vyzkoušeli, jaké problémy Vám to způsobilo?

- a) žádné
- b) zdravotní
- c) problémy se zákonem (například pohyb na soukromém pozemku)
- d) jiné

22. Máte ve svém okolí parkourové hřiště?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

23. Jste návštěvníkem parkurových akcí?

- a) ano (uved'te počet, kolikrát)
- b) ne
- c) nevím, co to je

24. Jste návštěvníkem freerunningových akcí?

- a) ano (uved'te počet, kolikrát)
- b) ne
- c) nevím, co to je

25. Lákají Vás jiné adrenalinové sporty?

- a) ano (uved'te jaké)
- b) ne

26. Pokud se věnujete parkouru či freerunningu, kdo Vás k němu přivedl?

- a) inspirovala mě média
- b) přivedl mě k němu kamarád/ka
- c) viděl jsem to u ostatních
- d) jiný důvod